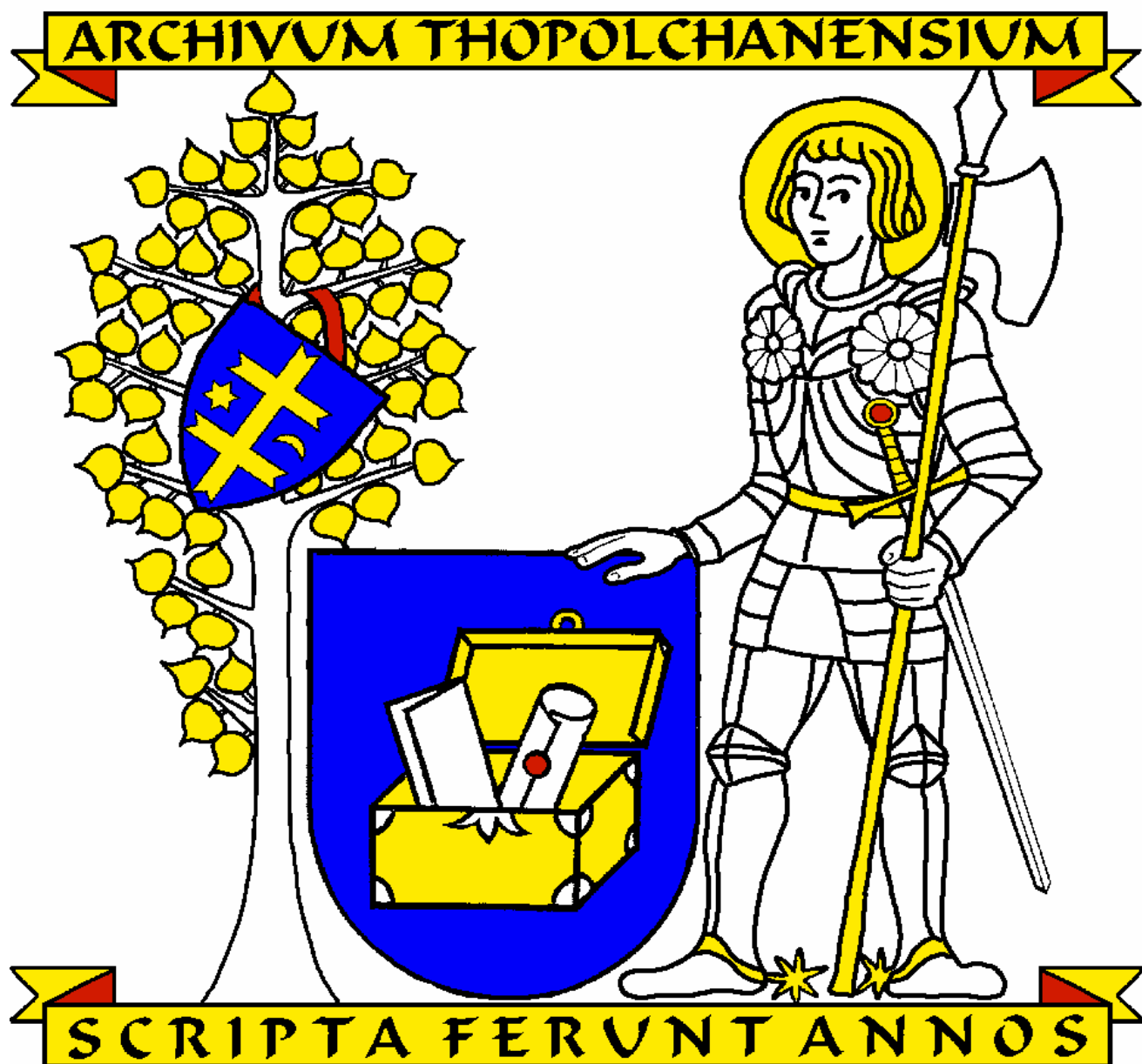

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Štátny archív v Nitre, pracovisko Archív
Topoľčany

ERB ARCHÍVU V TOPOĽČANOCH

História Štátneho archívu v Nitre, pracovisko Archív Topoľčany od jeho vzniku až po súčasnosť

1. Úvodné slovo

Vážení čitatelia,

úlohou pamäťových inštitúcií je uchovávať kolektívnu pamäť spoločnosti starostlivosťou o písomné i hmotné pamiatky. Rozhodne medzi takéto inštitúcie patria archívy. Každý štátny archív, teda aj jeho pracoviská, sú úplne samostatné inštitúcie so svojimi spádovými oblasťami a nezastupiteľným významom pre regióny, v ktorých pôsobia. Takýmto archívom, je aj Štátny archív v Nitre, pracovisko Archív Topoľčany s územnou pôsobnosťou pre okresy Bánovce nad Bebravou, Partizánske a Topoľčany. Jeho poslaním je preberať, evidovať, ochraňovať a sprístupňovať archívne fondy orgánov miestnej štátnej správy a samosprávy, súdov a prokuratúr, finančnej správy, škôl, kultúrnych organizácií, spolkov, spoločenských organizácií a združení, poľnohospodárskych podnikov a iných pôvodcov, ktorí pôsobili a pôsobia v týchto okresoch. U pôvodcov zaradených do jeho predarchívnej starostlivosti vykonáva štátny odborný dozor a poskytuje im metodickú pomoc a usmernenie.

Medzi dôležitý sektor odbornej činnosti archívu v oblasti sprístupňovania archívnych dokumentov, pri prezentácii archívneho dedičstva ako kultúrneho dedičstva Slovenskej republiky a tiež v oblasti prezentácie výsledkov bádania zamestnancov archívu, patrí kultúrno-osvetová a propagačná činnosť archívu. Z tohto dôvodu sme pre Vás pripravili propagačného sprievodcu po našom archíve. Cieľom tejto informačnej brožúry s populárno-reprezentatívnym štýlom je odhaliť, respektíve poodhaliť tajomstvá archívu, jeho históriu a poslanie.

Vážení čitatelia, veríme, že po prečítaní tejto publikácie, získate okrem teoretických a praktických informácií aj chuť a záujem navštíviť náš Archív v Topoľčanoch.

PhDr. Soňa Šumová

Súčasná budova Štátneho archívu v Nitre, pracovisko Archív Topoľčany

2. O archíve všeobecne

3. Dejiny archívu

Dejiny topoľčianskeho archívu sa začali písať krátko po vydaní obežníka Prezídia Povereníctva SNR pre veci vnútorné z 18. júna 1945, ktorý ukladal národným výborom povinnosť všestrannej záchrany kultúrnych pamiatok a najmä archívov, ktoré zostali bez ochrany. Až do roku 1952 však bola starostlivosť o archívne dokumenty nachádzajúce sa na rôznych miestach – najčastejšie na povalách bývalých úradov, fár, či škôl v okresoch Bánovce nad Bebravou, Partizánske a Topoľčany viac-menej náhodná. Funkciu archívára na základe spomínaného obežníka ustanovili len v Bánovciach nad Bebravou a od roku 1945 ju vykonával bývalý colník Ján Pilek.

Situácia sa zmenila po vzniku Krajského archívu v Nitre, s pôsobnosťou pre bývalý Nitriansky kraj, v septembri 1949. Štátna archívna komisia pri Ministerstve vnútra v Prahe v apríli 1952 uložila jeho vedúcemu vybudovať do konca septembra 1952 vo všetkých okresoch kraja okresné archívy, čo znamenalo vymenovať okresných archívárov a najmä nájsť priestory vhodné na sústredenie archívnych dokumentov miestnej, mestskej a okresnej proveniencie. Ani jedno, ani druhé nebolo jednoduché.

Funkcia okresného archívára nebola ešte nomenklatúrna, okresný archívár nebol fixne honorovaný a vo viacerých prípadoch išlo o kumulovanú funkciu. Funkčná náplň okresných archívárov sa obmedzovala hlavne na materiálno-technické vybavenie archívov a urýchlené sústredenie archívnych fondov. O ich spracovávaní sa v tom čase nemohlo uvažovať, pretože v absolútnej väčšine sa okresnými archívármi stali ľudia bez potrebnej kvalifikácie, ktorým chýbali aj minimálne základy archívnej teórie i praxe.

Po vydaní vládneho nariadenia číslo 29/1954 Zb. zo 7. mája 1954, ktoré dalo i okresným archívom zákonný podklad, ich ustanovenie sa stalo všeobecnou zásadou v každom okrese. Z hospodárskej a kádrovej stránky okresné archívy zostali naďalej zariadeniami okresných národných výborov, metodické usmerňovanie prislúchalo archívnym oddeleniam krajských správ Ministerstva vnútra. Okresy Bánovce nad Bebravou, Partizánske a Topoľčany patrili pod Krajskú správu Ministerstva vnútra v Nitre.

Zbierka zákonov republiky Československej

Čiastka 17

Vydaná 9. júna 1954

Cena 30 halierov.

OBSAH:

29. Nariadenie o archívniectve.

29

Vládne nariadenie

zo dňa 7. mája 1954

o archívniectve

Vláda Československej republiky nariaďuje so súhlasom prezidenta republiky podľa § 1 ústavného zákona č. 47/1950 Zb., o úpravách v organizácii verejnej správy:

§ 1

Archívniectvo musí úplne slúžiť politickým, vedeckým, kultúrno-osvetovým a hospodárskym potrebám československého ľudu pri jeho budovateľskom úsilí. Aby archívniectvo mohlo úspešne plniť tieto úlohy, je jednotne organizované a riadené.

§ 2

Súbory písomností a dokumentov archívnej povahy, ktoré vznikli z činnosti štátnych orgánov ich ústavov a zariadení, socialistických právnických osôb, najmä národných a iných podnikov, ktoré spravujú národný majetok, ako aj ich právnych predchodcov, tvoria, pokiaľ boli vytriedené podľa predpisov pre skartáciu, jednotný štátny archívny fond.

§ 3

Jednotný štátny archívny fond je sústredený:

- a) v Štátnom ústrednom archíve v Prahe,
- b) v Štátnom slovenskom ústrednom archíve v Bratislave,
- c) v štátnych archívoch a
- d) v ostatných archívoch.

§ 4

(1) Štátny ústredný archív v Prahe sa zriaďuje z archívnych celkov Ústredného archívu Ministerstva vnútra a Archívu Českej republiky v Prahe.

(2) Štátny slovenský ústredný archív v Bratislave sa zriaďuje zo Slovenského ústredného archívu v Bratislave.

(3) Štátne archívy sa zriaďujú z archívnych celkov Moravského zemského archívu v Brne a Sliezskeho archívu v Opave a krajských archívov.

(4) Do organizácie štátnych archívov sa postupne do 31. decembra 1955 začlenia poľnohospodársko-lesnícke archívy tak, aby sa úplne zabezpečili vedecké a výskumné záujmy Ministerstva pôdohospodárstva a Ministerstva lesov a drevárskeho priemyslu a Československej akadémie pôdohospodárskych vied.

§ 5

(1) Štátne archívy [§ 3 písm. a) až c)] stávajú sa dňom, keď budú prevzaté do správy Ministerstva vnútra, jeho vedeckovýskumnými ústavmi.

(2) Ostatné archívy slúžia predovšetkým potrebám orgánov, u ktorých sú zriadené. Správu týchto archívov vykonávajú kompetentné orgány podľa smerníc Ministerstva vnútra.

§ 6

Organizácia a riadenie archívniectva náleží Ministerstvu vnútra.

§ 7

Ministerstvo vnútra organizuje a riadi archívniectvo najmä tým, že:

- a) vydáva pokyny pre vedenie archívnych prác,
- b) kontroluje stav a úschovu archívneho materiálu a dohliada na jeho účelné rozmiestnenie.

Vládne nariadenie číslo 29/1954 Zb. zo 7. mája 1954 o archívniectve, ktoré dalo i okresným archívom zákonný podklad.

Ján Pilek, pôsobiaci v Bánovciach nad Bebravou od roku 1945 ako archivár na okresnom národnom výbore, bol dňom 1. januára 1953 vymenovaný za okresného archivára a v roku 1954 za vedúceho Okresného archívu v Bánovciach nad Bebravou. Predtým pracoval na Finančnom riaditeľstve v Bratislave ako hlavný inšpektor finančnej stráže. V danej situácii bol Pilek pre archív tou lepšou alternatívou. Ako dlhoročný úradník mal skúsenosti s prácou v administratíve a jeho zmysel pre systematickú prácu a znalosť maďarčiny boli dostatočnou zárukou na zvládnutie úloh, ktoré vznikajúce organizované archívniectvo v tomto období potrebovalo splniť. V krátkom čase sa mu podarilo sústrediť fondy obvodných notárskych úradov z okresu Bánovce nad Bebravou, škôl, prevzal fond Okresného úradu v Bánovciach nad Bebravou a pred zničením zachránil písomnosti Okresného ľudového súdu v Bánovciach

nad Bebravou. Podarilo sa mu zachrániť aj torzo archívu mestečka Bánovce, ktoré predstavuje doteraz to najvzácnejšie, čo sa v topolčianskom archíve nachádza. Priestory pre archív neboli vhodné, nachádzali sa v suteréne budovy bývalého okresného úradu, neskôr mestského národného výboru. V prvých rokoch činnosti archívu sa Ján Pilek okrem sústreďovania fondov venoval aj ich masívnemu skartovaniu, pretože požiadavkou doby bolo aj získavanie druhotných surovín. Nepreskartované registratúry orgánov štátnej správy i samosprávy boli veľmi vďačným zdrojom získavania zberového papiera. Zástupcovia podniku Zber dokonca navštevovali národné výbory a rokovali so zamestnancami o tom, aby si dávali záväzky, že vyskartujú spisy a dodajú ich do ich zberní. Bolo potrebné zabrániť živelnému skartovaniu, preto Ján Pilek v rokoch 1953 – 1954 väčšiu časť pracovného času trávil na národných výboroch skartovaním spisov notárskych úradov a národných výborov. O „plnení plánu“ v dodávaní vyskartovaného papiera podával pravidelné mesačné hlásenia. Vyplýva z nich, že v priebehu roka vyskartoval sám J. Pilek asi 10 000 kg materiálu. Ján Pilek vyhotovil aj prvé súpisy fondov a bez problémov zvládol vypracovanie prvej archívnej pomôcky – zoznam dokumentov k robotníckemu hnutiu. V roku 1958 mal Okresný archív v Bánovciach nad Bebravou 50 fondov, z toho 25 vykazoval ako usporiadaných. Ján Pilek viedol archív do roku 1960. Po vzniku veľkého okresu Topolčany a vytvorení Okresného archívu v Topolčanoch pracoval v ňom naďalej ako dôchodca do roku 1964.

Okresný archív v Partizánskom vznikol v roku 1952. Najst' v novozriadenom okrese, vhodného kandidáta pre okresný archív bolo komplikované, pretože všetci, čo len trochu ovládali kancelárske práce, už obsadili miesta na okresnom národnom výbore (ONV) a miestnych národných výboroch (MNV). Napokon sa stal vedúcim Štefan Paninár, pôvodným zamestnaním drevorubač. Keďže ani v Partizánskom neboli vhodné priestory, sústredil Paninár archívne fondy najskôr v jednej miestnosti v budove fary v Malých Bieliciach, odkiaľ boli neskôr presťahované do budovy MNV.

Z troch archívov, ktoré sa neskôr zlúčili v súčasnom archíve, najhoršie bol na tom archív v Topolčanoch. Tomuto sa neušlo miesto ani v suterénoch úradných budov a archívne fondy boli až do roku 1960 uložené v súkromných budovách. Problém bol aj s obsadením miesta okresného archívára. Prvým okresným archívárom sa stal Emil Príhoda, absolvent dvojročnej poľnohospodárskej školy v Českých Budejoviciach, ktorý dovtedy pôsobil na viacerých veľkostatkoch ako adjunkt, prípadne agronóm. Za archívára bol vymenovaný v júli 1952, ale podľa situačných správ podávaných Archívnym oddelením Krajskej správy Ministerstva vnútra v Nitre, nevyvíjal zrejme žiadnu činnosť – prípadne nepodával o nej hlásenia, takže ešte v marci 1953 nemali informácie, čo sa v Topolčanoch deje.

Aj pri veľkej zhovievavosti, ktorú voči vtedajším archivárom nadriadené orgány prejavovali, s prácou Emila Príhodu nebola spokojná ani Rada ONV v Topolčanoch a v roku 1956 vymenovala za vedúceho okresného archívu robotníka Františka Suchára. Aj jeho počínanie v archíve vyvolalo v roku 1959 nespokojnosť krajskej správy, ktorá sa už v tom čase snažila dostať do archívov ľudí aspoň s ukončeným stredoškolským vzdelaním, pasívnou znalosťou maďarského jazyka, vzťahom k histórii a hlavne so vzťahom a láskou k práci v archíve. Františkovi Suchárovi podľa všetkého chýbala práve posledná vlastnosť. Svoju úlohu splnil v období tzv. manuálnych prác v archíve, ale na viac nemal. Keď v roku 1959 dostali všetci okresní archivári za úlohu vypracovať zoznamy prameňov k robotníckemu hnutiu a KSČ, nedokázal si s touto úlohou poradiť. Podľa vyjadrenia náčelníka archívneho oddelenia Krajskej správy MV v Nitre sa stal „brzdou“ slovenského archívnictva a bol na jeho návrh preradený na inú prácu na okresnom národnom výbore. V roku 1960 mal archív v Topolčanoch 30 fondov v 340 škatuliach.

Ani po vzniku veľkého okresu Topolčany v roku 1960 sa v jeho sídle vhodné priestory pre umiestnenie archívu nenašli, preto boli fondy okresných archívov v Bánovciach nad Bebravou a v Topolčanoch presťahované do Zayovského kaštieľa v Uhrovci. Problém bol aj vo výbere vedúceho, ktorým sa napokon stal Štefan Paninár, nakoľko vhodnejší kandidát sa nenašiel. Jeho zdravotný stav – utrpel úraz ešte ako drevorubač, mu nedovoľoval dochádzať do Uhrovca, preto archív pracoval na dvoch pracoviskách. V Uhrovci pracoval (už dôchodca) Ján Pilek, ktorému od roku 1960 pomáhala nová pracovníčka Marta Klemanová a v Partizánskom Štefan Paninár. Podľa oficiálneho hodnotenia Štefan Paninár napriek nedostatku vzdelania vykonával prácu archivára „uspokojivo“, čo sa mu darilo vďaka „záujmu a chtivosti, ktorými vlastnosťami sa vypracoval na archivára“. Podľa zachovaných správ o činnosti archívu je ťažké zistiť aj skutočné množstvo archívnych fondov, ktoré boli v tejto pobočke, pretože jednotlivé hlásenia si odporujú. Chaos v evidencii bol spôsobený hlavne neochotou dvoch pracovísk spolupracovať, ktorá dospela tak ďaleko, že obe sa naďalej tvárili ako samostatné archívy, viedli si samostatnú evidenciu fondov, v názve si uvádzali Okresný archív v Uhrovci, resp. v Partizánskom a vôbec nekoordinovali svoju činnosť. Vo vyhodnotení plánu práce k 31. 12. 1961 vykazuje archív 55 fondov, ale v pláne práce na rok 1962 sa uvádza len 31 archívnych fondov. Podľa prepracovaného plánu sa dokonca uvádza k 1. januáru 1962 až 120 fondov a 579 bm. Začiatky spoločného archívu boli skutočne neľahké. Trojici zamestnancov vrátane vedúceho Paninára „dochádzal dych“ a na úlohy, ktoré archívom začalo klásť archívne oddelenie krajskej správy, už nestačili. Požiadavky boli zamerané na potrebu skvalitnenia základnej evidencie – začali sa vyhotovovať karty

jednotného štátneho archívneho fondu –JŠAF, bola stanovená úloha kategorizácie archívnych dokumentov, kvôli narastajúcemu dopytu po sprístupnení informácií z archívnych fondov bolo potrebné začať so spracovávaním kľúčových fondov, aktuálna bola požiadavka účasti archivárov na osvetovej a propagačnej činnosti, ale aj výkon v oblasti (vtedy ešte nepomenovanej) predarchívnej starostlivosti, keď sa od okresných archivárov vyžadovalo určité množstvo vykonaných kontrol spisovej služby na miestnych národných výboroch. Toľko úloh bolo na dvoch dôchodcov, pričom vedúci Štefan Paninár bol viac práceneschopný ako v práci, a jednu absolventku meštianskej školy, naozaj veľa. Topoľčiansky archív bol neustále kritizovaný a začiatkom 60. rokov 20. storočia patril medzi najslabšie archívy v kraji. V roku 1963 Štefan Paninár požiadal o uvoľnenie a hľadal sa vhodný kandidát na funkciu vedúceho. Voľba padla na ambiciózneho Štefana Oberta z Horných Ozoroviec. Vyučený stolár, ktorý po februári 1948 získaval skúsenosti v administratíve najskôr ako tajomník miestneho národného výboru, potom pracoval krátky čas ako redaktor v okresných roľníckych novinách, sa veľmi intenzívne uchádzal o voľné miesto vedúceho archívu a napokon ho, aj keď nespĺňal ani základnú požiadavku na ukončené stredoškolské vzdelanie, získal a zotrval na ňom až do svojho odchodu do dôchodku v roku 1983.

Štátny okresný archív v Topoľčanoch - zľava Alexander Bezák (zamestnanec odboru vnútorných vecí Okresného národného výboru v Topoľčanoch a Štefan Obert (vedúci archívu v rokoch 1964 – 1983) stoja pred novopostavenou prvou účelovou budovou archívu v bývalom Československu, rok 1975

Štefan Obert nastúpil do archívu, ktorý v pravom slova zmysle živoril a vo všetkých sledovaných ukazovateľoch hlboko zaostával za ostatnými archívami v Západoslovenskom kraji. Jeho nástup do archívu bol nesporne určitým posunom ku kvalite. Hoci nemal vzdelanie, pochopil, že archívniectvo jednoznačne vyžaduje odborné vedomosti a pozitívne treba hodnotiť, že sa snažil od skúsených a uznávaných archivárov získať čo najviac poznatkov a niekoľkokrát za týmto účelom absolvoval stáže v archívoch v Trnave a Pezinku. Od jeho nástupu začal Okresný archív v Topoľčanoch mierne napredovať. V roku 1963, po odchode Štefana Paninára, boli do Uhrovca prevezené fondy z Malých Bielíc a pobočka v Partizánskom zanikla. Z odborných prác bolo potrebné v prvom rade spresniť evidenciu archívnych dokumentov, pretože dovtedy bol vo vykazovaní chaos spôsobený problémami medzi jednotlivými pracoviskami archívu. Zásluhou obsadenia voľného miesta po Jánovi Pilekovi bývalým notárom Viliamom Záhorským sa mohli začať aj sprístupňovacie práce. Viliam Záhorský mal vynikajúce jazykové znalosti (latinčina, maďarčina, nemčina) a dlhoročnú notársku prax, čo mu dávalo slušné predpoklady hlavne na spracovávanie fondov notárskych úradov. Počas svojho pôsobenia v archíve spracoval všetky fondy notárskych úradov do roku 1918, ku ktorým postupne vypracoval koncepty inventárov. Obdobie po roku 1918 spracovávala Marta Klemanová. V pomerne krátkom čase (v roku 1965) sa podarilo vypracovať aj inventáre k fondom okresných úradov v Topoľčanoch a Bánovciach nad Bebravou. Rozbehla sa kontrolná činnosť v spisovniach národných výborov, vedúci Obert sa snažil aj publikovať, uskutočňoval školenia o spisovej službe.

Kritická situácia nastala v archíve opäť v roku 1968, keď v priebehu roka odišla Marta Klemanová a Viliam Záhorský. Miesto po Marte Klemanovej obsadila vo funkcii „archivár“ Sláva Hrebíčková so základným vzdelaním a tretie miesto zostalo neobsadené až do roku 1969, kedy do archívu nastúpil Michal Hrčka (s praxou na národnom výbore) a bol zaradený do funkcie samostatný archivár. Archív vlastnil v roku 1968 už 480 fondov, čo znamená, že za dva roky sa počet fondov takmer stornásobil a k 31. decembru 1969 už vykazoval o ďalších 100 fondov viac. Michal Hrčka a Sláva Hrebíčková sa venovali hlavne inventarizácii fondov, vedúci Š. Obert vykonával prevažne kontrolnú činnosť na národných výboroch, schvaľoval skartácie a odvážne sa pustil do spracovávania regionálnych dejín, zaujímali ho hlavne dejiny obcí v okolí Bánoviec. Intenzívna tvorba inventárov – zatiaľ len v rukopisných

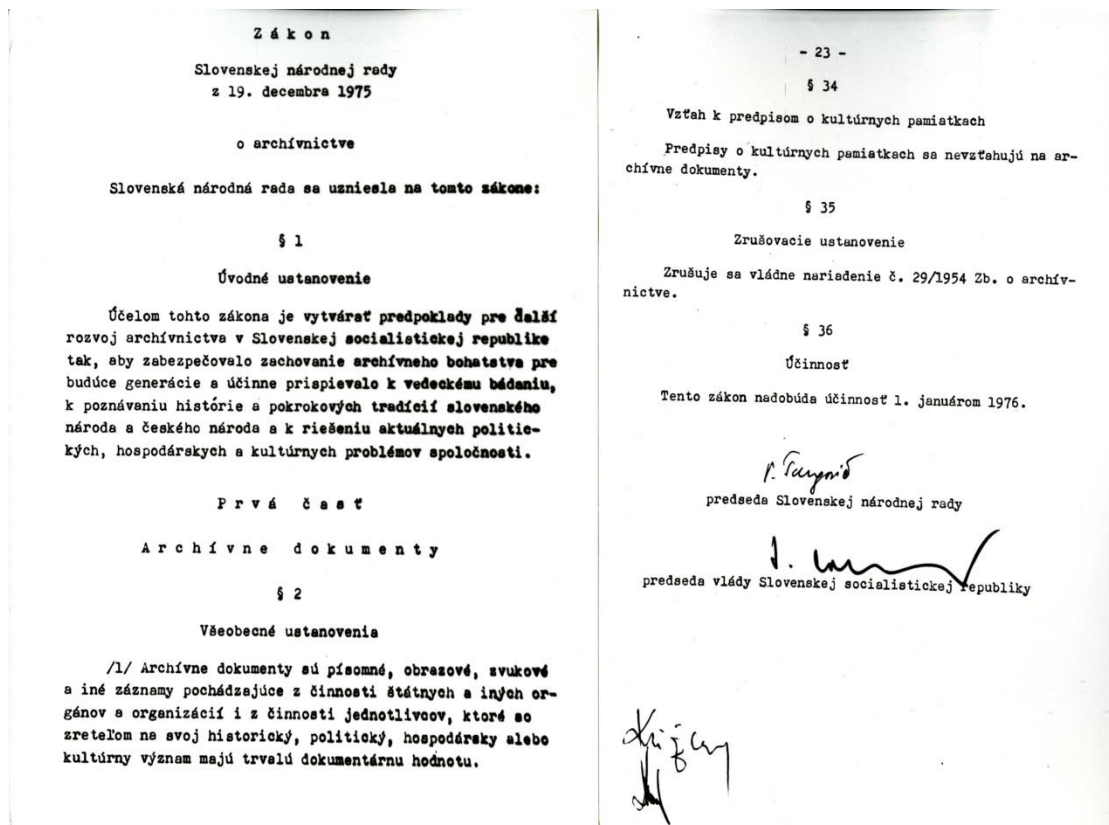
konceptoch bez úvodov a registrov, napredovala tak, že v priebehu roka 1969 archív vykazoval už 119 zinventarizovaných fondov (v roku 1969 bolo podľa výkazu zinventarizovaných 61 bm). V roku 1970 sa zaradil archív v počte zinventarizovaných bm na úroveň ostatných archívov. Inventáre boli vypracované k fondom notárskych úradov, obvodných úradov MNV, živnostenských spoločenstiev, školských inšpektorátov, úradom práce a ďalším drobným fondom. Pochvalu získal archív za úspešné sústreďovanie fondov národných výborov, keď sa mu podarilo presadiť pravidelné skartačné konania v päťročných cykloch. Zásľuhu na tom mali aj dobré kontakty vedúceho archívu s odborom vnútorných vecí ONV v Topoľčanoch, pod ktorý bol archív začlenený.

Práca v archíve sa rozbiehala, ale komplikovala sa situácia s umiestnením archívu. Z tohto dôvodu v roku 1973 nastala zasa kríza v personálnom obsadení a Štefan Obert sa ocitol v archíve sám. Zaznamenal, že v súvislosti s premiestnením archívu do Topoľčian si našli Michal Hrčka a Sláva Hrebíčková iné zamestnanie. Michal Hrčka sa však po krátkom čase do archívu vrátil.

Nájsť vhodnú budovu pre archív sa v Topoľčanoch opäť nepodarilo. Napokon sa začalo koncom roka 1973 s výstavbou prvej účelovej budovy. V čase výstavby archívu pracoval v Uhrovci Michal Hrčka zväčša sám, pretože Štefan Obert kvôli stavbe trávil väčšinu pracovného času v Topoľčanoch. Voľné systemizované miesto už Slovenská archívna správa neodporúčala obsadiť, pretože po presťahovaní archívu sa počítalo s prijatím vysokoškolsky vzdelaného archivára. Ešte pred presťahovaním archívu do novej budovy prijal Š. Obert do pracovného pomeru Euláliu Jarošovú, ktorá mala neukončené štúdium archívniectva a v tom istom roku získal aj štvrté systemizované miesto, na ktoré bola od 1. októbra 1975 prijatá absolventka odboru archívniectvo Oľga Kvasnicová.

Eulália Jarošová (zľava) a Oľga Kvasnicová (sprava) spoločne pracovali v jednej kancelárii, rok 1975

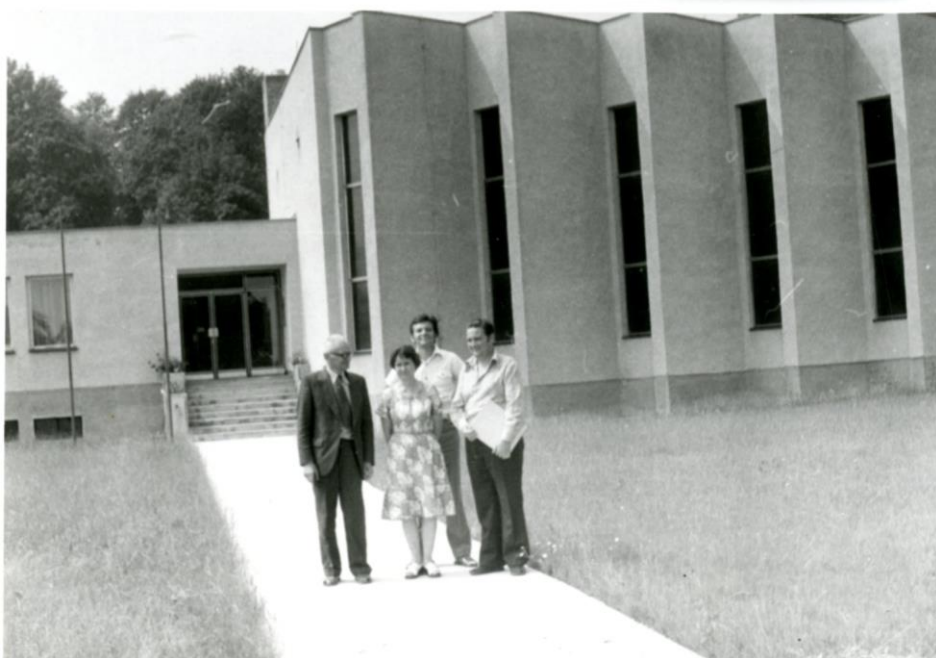
Prvý zákon o archívniectve bol prijatý 19. decembra 1975, s účinnosťou od 1. januára 1976

Práca v depote pred rekonštrukciou archívu bola náročná – veľa archívnych fondov bolo umiestnených vysoko v statických regáloch siahajúcich až po strop, a preto neustálym pomocníkom pre zamestnancov archívu bol rebrík (fotografia z roku 1976, na rebríku stojí Oľga Kvasnicová, ktorej pomáha pri manipulácii s archívnymi škatuľami Lilka Jarošová)

Obsadenie archívu už dávalo predpoklad, aby sa konečne pristúpilo k finalizácii značného množstva konceptov inventárov. Medzičasom však pokročila aj metodika archívnych činností, ako aj nároky na úroveň archívnych pomôcok a Štefan Obert sám uznal, že existujúce koncepty ju nemajú a všetky treba od základu prepracovať a vyhotoviť nové inventáre. Začalo sa so sprístupňovaním fondov okresných národných výborov, ktoré bolo pridelené Oľge Kvasnicovej (ONV Bánovce n/B) a Michalovi Hrčkovi (ONV Partizánske).

Inventarizovalo sa ručne – ceruzkou, vyhotovené záznamy prepisovala na stroji Lila Jarošová, ktorá mala na starosti celú administratívnu agendu archívu. Štefan Obert si ponechal spočiatku predarchívnu starostlivosť, ktorú neskôr presunul na O. Kvasnicovú a M. Hrčku. On sám sa venoval v tomto období hlavne výskumu regionálnych dejín. Nepostrádateľnou členkou kolektívu sa stala od roku 1976 upratovačka Margita Krištofová. Okrem dokonalej čistoty v celom archíve, sa v letnej sezóne starala o areál archívu tak, že záhrada sa stala potešením pre oko každého návštevníka archívu. Po krátkom čase sa oboznámila aj so základnými činnosťami v archíve natoľko, že ukladanie do škatúl, písanie štítkov, vyhľadávanie a zakladanie vybraných spisov sa stalo jej nepísanou pracovnou náplňou. V archíve zotrvala až do roku 1996 a pracovný pomer ukončila len kvôli zdravotným ťažkostiam.

Novú budovu archívu chodili v tom čase obdivovať archívári z celého Československa i zo zahraničia. V roku 1977 navštívila topolčiansky archív aj sovietska archívárka. (zľava Štefan Obert – vedúci archívu, Varva Čančeva - zástupkyňa sovietskeho archívnictva, Elo Sloboda – zamestnanec Archívnej správy MV SSR, Bohumil Kostický – riaditeľ Archívnej správy MV SSR)

V roku 1978 prichádza do archívu po prvýkrát ďalšia absolventka archívnictva Helena Grežd'ová – Šišková prijatá na zastupovanie materskej dovolenky Oľgy Kvasnicovej. Dostala za úlohu prepracovať niekoľko rokov staré koncepty inventárov viacerých fondov, ktorých sa zmocnila pre ňu typickou energiou a za jej krátkeho pôsobenia v archíve boli konečne vydané čistopisy inventárov k fondom notárskych úradov, úradov MNV, školských inšpektorátov. Inventáre fondov ONV boli vydané až po návrate O. Kvasnicovej z materskej

dovolenky v roku 1981. Na veľkú škodu pre archív riaditeľ Obert z osobných dôvodov neurobil nič pre to, aby táto archivárka mohla zostať v archíve, aj keď na to bola šanca.

V roku 1978 sa začala písať aj kapitola družobných vzťahov s Okresným archívom v Zlíne (vtedy Gottwaldov). Hoci prvoplánovo išlo o povinné nadviazanie kontaktov s príbuznou inštitúciou v okrese Gottwaldov nariadených stranickými orgánmi, vzťahy medzi oboma kolektívmi zakrátko prekročili povinný rámec a stali sa skutočne úprimne priateľskými.

Štátny okresný archív v Topolčanoch vydal brožúru pri príležitosti 25. výročia jednotne organizovaného archívnicva a k Medzinárodnému týždňu archívov v novembri 1979 (autor: Štefan Obert, 1979)

Rokom veľkých zmien v archíve bol rok 1983. V apríli odišiel do dôchodku po 20 rokoch práce v archíve Michal Hrčka a na jeho miesto bol prijatý absolvent dejín umenia Peter Jurkovič. V júni odišiel na dôchodok aj Štefan Obert.

Pôsobenie Štefana Oberta v archíve vyvoláva protichodné názory. Označiť ho za archivára – odborníka by nebolo na mieste. Ale zostane pravdou, že z úplne nečinného archívu dotiahol topolčiansky archív do postavenia slušného štandardu. Pod jeho vedením sa začal formovať prvý stabilnejší kolektív, činnosť archívu sa stala systematickejšou, skvalitnila sa oblasť predarchívnej starostlivosti, vyhotovila sa evidencia archívnych fondov (v roku 1980 boli vypracované nové karty JAF ku všetkým fondom) a rozbehli sa aj sprístupňovacie

práce. Aj keď na kvalitnú odbornú prácu nemal predpoklady, jeho úsilie vyrovnat' sa s nedostatkom vzdelania bolo veľké. S pomocou láskavých a zhovievavých kolegov zvučných mien ako Dr. Ján Dubovský, či Dr. Jozef Šimončič, ktorí mu trpezlivo pomáhali a radili, tak pri odborných archívnych činnostiach, ako aj pri jeho publikačnej činnosti, sa stal autorom a spoluautorom niekoľkých publikácií a monografií. Do dejín slovenského archívnictva sa nezmazateľne zapísal tým, že ako prvému sa mu podarilo zabezpečiť pre archív novú účelovú budovu. V sedemdesiatych a začiatkom osemdesiatych rokov sa vykonalo v archíve úctyhodné množstvo práce na sprístupnení fondov a bola vypracovaná väčšina inventárov, ktoré dodnes archív používa. Tieňom jeho činnosti zostal nie celkom bezkonfliktný vzťah k podriadeným a zväčša napätá atmosféra, v ktorej celý kolektív dlhé roky pracoval.

Rozlúčka so Štefanom Obertom, ktorý odišiel do dôchodku v júni 1983

Po ohlásení jeho odchodu na dôchodok, vznikol problém s obsadením uvoľneného miesta riaditeľa. V archíve síce pracovali dvaja vysokoškooláci – archivárka Oľga Kvasnicová a absolvent dejín umenia Peter Jurkovič, ani jeden však nemal šancu nastúpiť na jeho miesto, pretože neboli členmi Komunistckej strany Československa (KSČ). O miesto, ktoré na rozdiel od minulosti, už v tomto čase zaváňalo atraktivnosťou riaditeľského postu sa medzi okresnými, po vedúcich funkciách dychtiacimi a politicky vyhovujúcimi kádrami, rozpútala bitka. Novou riaditeľkou sa napokon, aj s „vynúteným“ súhlasom archívnej správy, stala Ida Rybanská, absolventka knihovníctva. Už pri jej menovaní sa kalkulovalo s tým, že ako politicky angažovaná bude pre archív prospešná a výkon odbornej činnosti prípadne hlavne na Oľgu Kvasnicovú, čo aj neskoršia prax potvrdila. S praxou inšpektorky kultúry a sociálnej

kurátorky mala o svojom pôsobení v archíve predstavy, ktoré sa nenaplnili a priniesli jej určité rozčarovanie. Nikdy sa v archíve celkom „neudomácnila“ a mravenčia práca archivára ju veľmi nenadchýňala. Jej zásluhou sa však zlepšili pracovné podmienky v archíve a hoci to už nebolo tempo z konca sedemdesiatych rokov, archív nestagnoval. Sprístupňovacie práce vykonávali v tomto čase Oľga Kvasnicová a Peter Jurkovič, za bádateľňu a vybavovanie žiadostí zodpovedala Lila Jarošová. P. Jurkovič mal podiel na spracovaní trojdielného združeného inventára k fondom miestnych národných výborov zaniknutých do roku 1976, ktorý vypracoval spoločne s O. Kvasnicovou a samostatne spracoval a inventárom sprístupnil fondy úradov finančnej správy.

Kolektív archívu s riaditeľkou Idou Rybanskou (horný rad, druhá sprava) v roku 1984

Veľkou snahou a aj zásluhou riaditeľky I. Rybanskej bolo zviditeľnenie archívu na verejnosti, hlavne však pred nadriadenými okresnými orgánmi. V dobových súvislostiach toto zviditeľnenie znamenalo množstvo času venovaného pripravovaniu príležitostných výstaviiek, násteniek, vydávaniu fotosúborov archívnych dokumentov k robotníckemu hnutiu, či významným výročiam komunistckej strany. V roku 1986 to bolo napr. 16 výstav a množstvo publikovaných materiálov k výročiu založenia strany. Pre archív tieto aktivity vo vtedajších pomeroch znamenali zisk uznania zo strany vedenia ONV a po dlhých rokoch sa odpútal z kategórie „šoféri, upratovačky a archív“, ako bolo dovtedy zvykom ho zaraďovať.

Dňa 15. januára 1986 ukončil svoj pracovný pomer v archíve Peter Jurkovič a uvoľnené miesto nakrátko obsadila Ing. Eva Mengyanová, po nej nastúpila absolventka gymnázia Katarína Rovňaniková – Wiedermanová.

Revolučné udalosti v novembri 1989 spôsobili zmeny vo viacerých okresných inštitúciách a dotkli sa aj archívu. Ida Rybanská zväžiac svoju situáciu, napriek tomu, že jej nehrozilo vyslovenie nedôvery, ako sa to dialo na iných pracoviskách, sa sama rozhodla vzdať funkcie a vo februári 1990 odstúpila. Do funkcie riaditeľky navrhla PhDr. Oľgu Kvasnicovú, ktorá bola do tejto funkcie menovaná 1. marca 1990.

Prvoradou úlohou, ktorú vo funkcii riaditeľky O. Kvasnicová splnila, bolo získať miesto pre Mgr. Helenu Grežd'ovú, a posilniť tak odborné zázemie v archíve. Mgr. Grežd'ová sa vrátila do archívu opäť po desiatich rokoch 1. novembra 1990 a okamžite sa stala sa hnacím motorom celého kolektívu na úseku predarchívnej starostlivosti, sprístupňovania i kultúrno-osvetovej činnosti.

Realizáciu plánov a predstáv o činnosti archívu v zmenených politických pomeroch veľmi rýchlo skorigovala lavína, ktorá sa v podobe nebývalého množstva žiadostí o výpisy, odpisy a potvrdenia z archívnych dokumentov v súvislosti s prijatými reštitučnými a rehabilitačnými zákonmi na archív zrútila. Neúmerne vysoký nárast vybavených žiadostí (počet vybavených žiadostí v roku 1991 bol štvornásobne väčší ako v roku predchádzajúcom) opäť spomalil práce na sprístupňovaní fondov, pretože v období najväčšieho náporu vybavoval žiadosti celý kolektív.

V roku 1991 sa v archíve začala éra výpočtovej techniky, pretože v tomto roku bol zakúpený jeden osobný počítač PC/AT 286 a zamestnanci archívu začali robiť prvé kroky na dovtedy neznámej pôde. Prvým pokusom, ako ho využiť pre sprístupnenie archívnych dokumentov bolo pokusné spracovanie údajov zo živnostenských registrov v programe, ktorý pripravili zamestnanci útvaru AISR Okresného úradu v Topolčanoch.

Postavenie štátneho okresného archívu sa zmenilo 1. januárom 1991, keď zriaďovateľská pôsobnosť prešla na nový orgán miestnej štátnej správy – Okresný úrad v Topolčanoch. Zmena nebola len formálna, ale odrazila sa v organizačnom začlení archívu, ktorý bol začlenený do sekretariátu prednostu. Zlepšili sa finančné podmienky na materiálne vybavenie a postupne sa začali, aj keď veľmi mierne a stále so značným nepriaznivým rozdielom oproti platom zamestnancov okresného úradu, upravovať platy zamestnancov. Nával žiadateľov do archívu vyvrcholil v roku 1992, kedy bolo vybavených až 4021 žiadateľov.

Začiatkom 90. rokov nastal veľký záujem obcí o tvorbu vlastných heraldických symbolov. Helena Grežd'ová a Oľga Kvasnicová v krátkom čase skompletizovali podklady k obecným symbolom obcí dnešných okresov Bánovce n/B, Partizánske a Topolčany a stáli

tak nepriamo i priamo pri tvorbe väčšiny obecných erbov. Škoda, že hoci mali takúto databázu vytvorenú medzi prvými na Slovensku, nenašli si čas využiť ju aj publikačne.

V roku 1992 sa začala aj aktívna spolupráca archívu na tvorbe obecných monografií. Prvou lastovičkou bola monografia obce Ludanice, na ktorej spolupracovala Oľga Kvasnicová. Neskôr sa k tvorbe monografií pridala Helena Grežd'ová a neuplynul rok, aby sa tieto archivárky nepodieľali na vydaní dvoch až troch monografií ročne.

V personálnej oblasti v období 90. rokov došlo k častým zmenám v kolektíve. Stabilnú trojicu tvorili Lila Jarošová, Helena Grežd'ová a Oľga Kvasnicová. Mladé zamestnankyne postupne odchádzali na materské dovolenky a na ich zastupovanie boli prijímaní zamestnanci rôznej úrovne. V niekoľkých prípadoch však prišli ľudia, ktorých práca zaujala natoľko, že chceli v archíve zostať pracovať ďalej a vďaka dobrej pozícii, ktorú archív v rámci okresného úradu medzičasom získal, sa to aj podarilo a archív postupne získal ďalšie 3 pracovné miesta. Tak od roku 1990 nastúpila do archívu Jana Lučanská (neskôr Vondráková), najskôr na zastupovanie materskej dovolenky Kataríny Wiedermanovej, trvalý pracovný pomer získala odchodom Idy Rybanskej. V roku 1992 nastúpila Jana Danišová, tiež na zastupovanie K. Wiedermanovej a trvalý pracovný pomer získala v roku 1994. V roku 1995 namiesto Jany Lučanskej nastúpila Henrieta Švecová. Aj v tomto prípade sa po návrate J. Lučanskej z materskej dovolenky v októbri 1996 podarilo od vedenia okresného úradu získať súhlas k uzavretiu zmluvy na dobu neurčitú s Henrietou Švecovou a archív získal siedme pracovné miesto. H. Švecová bola v roku 1998 prijatá na denné štúdium odboru archívniectvo na FiFUK v Bratislave a zdalo sa, že personálna otázka bude v archíve vyriešená aj perspektívne, pretože od roku 1996 študovala diaľkovo archívniectvo aj Katarína Wiedermanová. Plán sa však neuskutočnil – K. Wiedermanová štúdium neukončila a v roku 2000 ukončila aj pracovný pomer a Henrieta Švecová sa po ukončení štúdia do archívu nevrátila. Na uvoľnené miesto nastúpila od 15. januára 1999 Lucia Macalíková a 1. apríla 2000 nastúpil Vladimír Lemeš, ktorý pracoval do 31. marca 2001. Uvoľnené miesto bolo obsadené až od 15. apríla 2002, keď nastúpil Dalibor Achimský. Od 1. decembra 2002 nastúpila na zastupovanie materskej dovolenky J. Danišovej Zdenka Hudecová.

Zľava Vladimír Lemeš, Helena Grežd'ová, Oľga Kvasnicová (riaditeľka archívu), Janka Danišová, rok 2000

Neskôr Dalibor Achimský 1. februára 2004 dal výpoveď a jeho miesto po absolvovaní výberového konania obsadila Zdenka Hudecová a zastupovať J. Danišovú nastúpila Marta Gajdošová. Časté striedanie zamestnancov sa samozrejme odrážalo aj na celkovom výkone archívu, pretože kvôli neustálemu zaúčaniu nových pracovníkov nemohli ani kmeňové zamestnankyne podávať plnohodnotný výkon.

Počas rekonštrukcie budovy v rokoch 2001 – 2005 zasiahla archív aj veľká zmena v jeho postavení. Po prijatí zákona č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach prešla zriaďovateľská funkcia priamo na Ministerstvo vnútra SR a Štátny okresný archív sa stal pobočkou Štátneho archívu v Nitre.

Kolektív archívu – skúšky štátnych zamestnancov, ktoré sa konali v Inštitúte verejnej správy v Bratislave dňa 25. 02. 2004 (zhora zľava: Oľga Kvasnicová, Katarína Wiedermanová, Helena Grežd'ová, Lila Jarošová, Jana Vondráková (vtedy Lučanská), dole Jana Danišová, Lucia Macalíková a Henrieta Stred'anská)

Kancelárske priestory archívu počas jeho rekonštrukcie v máji 2002

K 1. januáru 2005 odišla do dôchodku po 30 rokoch práce v archíve Lila Jarošová. Jej pôsobenie zostane navždy spojené s bádateľňou archívu. Bádateľom nezištne odovzdávala všetky svoje rokmi nadobudnuté skúsenosti a vedomosti a v mnohých prípadoch svojimi radami a bezhraničnou trpezlivosťou pri vyhľadávaní materiálu k študovaným témam prispela k úspešnosti ich práce. Popri práci v bádateľni vypracovala inventár k fondom organizácií

Československého červeného kríža a k fondu Mestský národný výbor v Partizánskom. Na voľné miesto po nej nastúpila 1. júna 2005 absolventka histórie PhDr. Soňa Šumová, ktorej pripadlo definitívne ukončenie inventarizácie fondu Okresného národného výboru v Topoľčanoch, inventarizácia fondov miestnych národných výborov a predarchívna starostlivosť.

Eulália Jarošová – Lilka (tak ako ju všetci v archíve volali) pracovala v archíve 30 rokov, od 15. apríla 1975 do 1. apríla 2005, ktorej pôsobenie zostane navždy spojené s bádateľňou archívu.

Zatiaľ k poslednej úprave v postavení archívu došlo 1. novembra 2015, a to na základe novely č. 266/2015 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa zákon č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach, sa Archív v Topoľčanoch stal pracoviskom Štátneho archívu v Nitre. V tomto roku došlo aj k výrazným organizačným a personálnym zmenám v našom archíve, pretože k 1. novembru 2015 odišla po 40 rokoch práce do dôchodku Oľga Kvasnicová, ktorá bola riaditeľkou archívu 25 rokov.

Rozlúčka s riaditeľkou Oľgou Kvasnicovou so súčasnými aj bývalými zamestnancami archívu, 11. 12. 2015 (zľava hore Jana Vondráková (predtým Lučanská), Soňa Šumová, Zdenka Hudecová, Oľga Kvasnicová, Lucia Macalíková, Janka Danišová, Helena Grežd'ová, Peter Jurkovič, Lilka Jarošová, Katarína Wiedermanová)

Následne po jej odchode bola od 1. decembra 2015 vymenovaná do funkcie vedúceho zamestnanca PhDr. Soňa Šumová. V nasledujúcom roku 2016 nastúpil pracovať do archívu absolvent histórie PhDr. Viktor Wiedermann, ktorý bol vymenovaný do funkcie samostatného radcu od 15. januára. V súčasnosti v archíve pracuje 5 stálych zamestnancov (Janka Danišová, Zdenka Hudecová, Lucia Macalíková, Soňa Šumová, Viktor Wiedermann), pričom jedno štátnozamestnanecké miesto je v aktuálnom období uvoľnené z dôvodu odchodu Heleny Grežd'ovej do dôchodku k 31. máju 2019, ktorá náš kolektív opustila po vyše 40 rokoch.

Kolektív archívu počas Dňa otvorených dverí (22. 06. 2017) s vedúcou Soňou Šumovou (zľava Lucia Macalíková, Soňa Šumová, Helena Grežd'ová, Viktor Wiedermann, Janka Danišová, Zdenka Hudecová)

Rozlúčka Heleny Grežd'ovej so súčasnými i bývalými zamestnancami archívu, 29. 05. 2019 (zľava dole Soňa Šumová – vedúca archívu, Helena Grežd'ová, Viktor Wiedermann, Zdenka Hudecová,

Janka Danišová, Jana Vondráková, Oľga Kvasnicová, Lucia Macalíková, Ľubomíra Laciková, upratovačka)

Riaditelia a vedúci archívu:

Štefan Paninár	1960 – 1963
Štefan Obert	1964 – 1983
Ida Rybanská	1983 – 1990
Oľga Kvasnicová	1990 – 2015

Soňa Šumová 2015 – doteraz

Zamestnanci archívu:

Ján Pilek	01. 09. 1952 – 01. 07. 1964
Štefan Paninár	15. 10. 1952 – 08. 07. 1963
Emil Príhoda	18. 07. 1952 – 01. 09. 1956
František Suchár	01. 09. 1956 – 31. 07. 1960
Marta Klemanová	01. 07. 1960 – 15. 04. 1968
Štefan Obert	01. 05. 1964 – 30. 06. 1983
Viliam Záhorský	01.10. 1965 – 1968
Sláva Hrebíčková	1968 – 1973
Viliam Kusý	01. 01. 1970 – 01. 06. 1973
Michal Hrčka	15. 02. 1969 – 01. 05. 1983
Eulália Jarošová	15. 04. 1975 – 01. 01. 2005
Oľga Kvasnicová	01. 10. 1975 – 31. 12. 2015
Helena Šišková – Grežd'ová	11.10. 1978 – 31. 1. 1981; 1.11.1990 – 31. 05. 2019
Peter Jurkovič	15. 04.1983 – 31.12.1986
Ida Rybanská	01. 07. 1983 – 30. 08.1990
Ing. Eva Mengyanová	16. 02. 1987 – 05. 06. 1987
Katarína Rovňaníková – Wiedermanová	15. 07. 1987 – 01. 09. 1999
Jana Lučanská	01. 09. 1990 – september 2012
Peter Jaroš	1991 – 31. 03. 1992
Janka Danišová	15. 04.1992 – doteraz
Silvia Cibulová	1993 – 1994
Zuzana Snopeková	01. 07. 1995 – 31. 08.1995
Zuzana Jančovičová	01. 11. 1997 – 01. 06. 1998
Eva Merašická	01. 10. 1995 – 01. 09. 1996
Henrieta Švecová - Stred'anská	01. 10. 1995 – 31. 08. 1998
Lucia Macalíková	15. 01. 1999 – doteraz
Vladimír Lemeš	01. 04. 2000 – 31. 03. 2001
Dalibor Achimský	15. 04. 2002 – 31. 01. 2004
Zdenka Hudcová	01.12. 2002 – doteraz
Marta Gajdošová	15. 06. 2004 – 30. 09. 2005
Soňa Šumová	01. 06. 2005 – doteraz

4. Budova Štátneho archívu v Nitre, pracovisko Archív Topoľčany

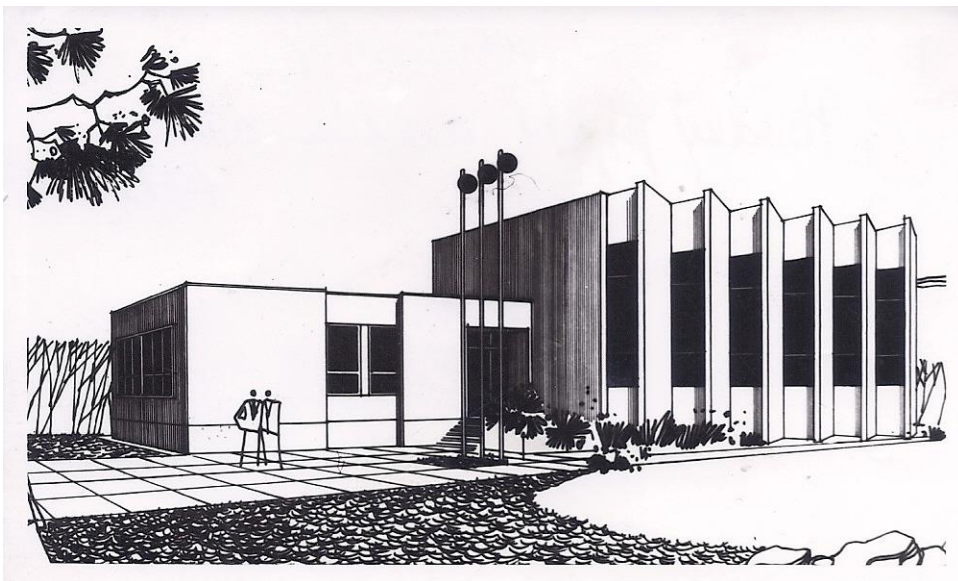
Po vzniku veľkého okresu Topoľčany v roku 1960 sa v jeho sídle nenašli vhodné priestory pre umiestnenie archívu, preto boli fondy okresných archívov v Bánovciach nad Bebravou a v Topoľčanoch presťahované do Zayovského kaštieľa v Uhrovci, ktorý mal jedinou výhodu, že poskytoval dostatok priestoru, aj keď po technickej stránke bol v zlom stave. Fondy bývalého Okresného archívu v Partizánskom zostali naďalej v budove Miestneho národného výboru v Malých Bieliciach a napokon boli presťahované do Uhrovca až v roku 1963, keď zanikla pobočka v Partizánskom. V tomto období nastali problémy s priestormi v kaštieli, ktorých bolo síce dosť, ale miestnosti boli v dezolátnom stave a vyžadovali viacero úprav, aby archív okrem skladov získal aj vyhovujúcu kanceláriu a bádateľňu. Pôvodne plánované úpravy sa neuskutočnili, nepriaznivo do veci vstupoval aj Miestny národný výbor v Uhrovci, ktorý bol proti umiestneniu archívu v kaštieli a nesúhlasil so zmenami, ktoré mali vyriešiť potreby archívu. Preto sa v priebehu rokov 1972 – 1973 začalo uvažovať o presťahovaní archívu do okresného mesta Topoľčany. Čoraz viac sa domáhala aj verejnosť, pretože stúpajúci počet žiadateľov o informácie z archívnych dokumentov narážal na problém komplikovaného cestovania do Uhrovca.

Zayovský kaštieľ v Uhrovci, kde boli v roku 1960 presťahované archívne fondy okresných archívov v Bánovciach nad Bebravou a v Topoľčanoch, následne v roku 1963

aj fondy okresného archívu v Partizánskom. Archívne fondy zostali v kaštieli až do roku 1975.

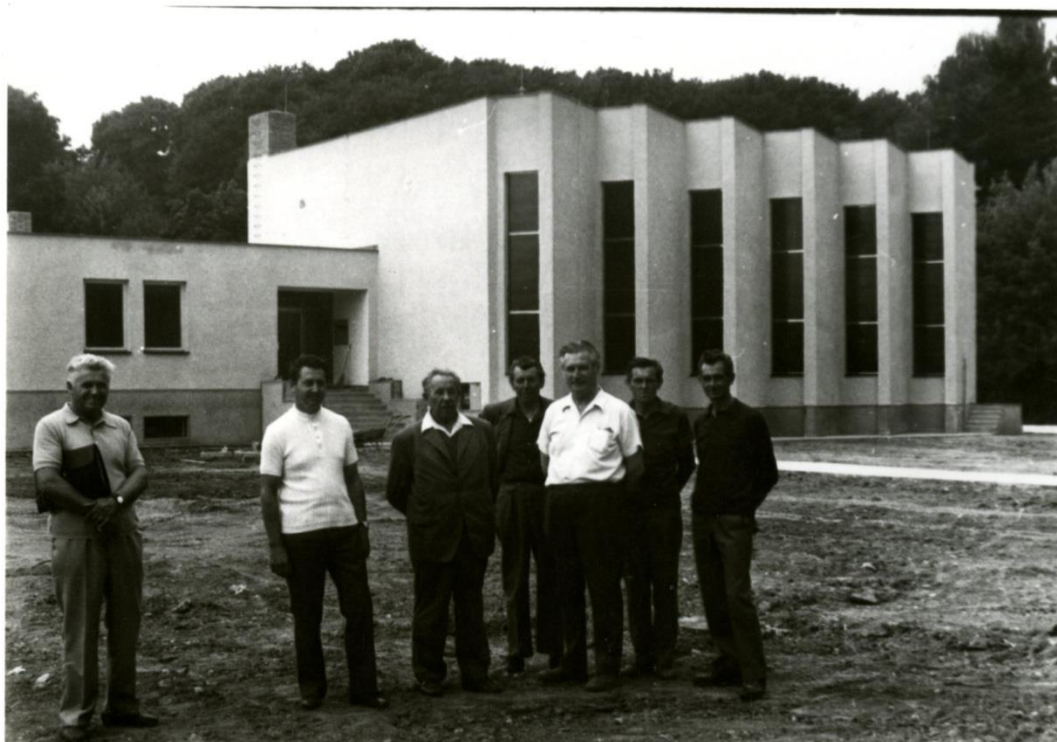
Nájsť vhodnú budovu pre archív sa v Topoľčanoch nepodarilo, a tak vtedajší riaditeľ archívu Štefan Obert, využívajúc svoje dobré kontakty s vedúcimi osobnosťami okresného stranického aparátu, dokázal to, čo sa nepodarilo pred ním nikomu – zabezpečiť pre archív výstavbu prvej účelovej budovy. Projekt mal (a skúsenosti to potvrdili) viacero vážnych nedostatkov, na ktoré by bol archivár – odborník hneď upozornil, napriek tomu to bolo v tomto čase nevídané riešenie. S výstavbou sa začalo už koncom roka 1973. Nová budova archívu, sídliaca na ulici Pod kalváriou 2140 v Topoľčanoch, bola slávnostne odovzdaná do užívania 15. októbra 1975. V roku, v ktorom bol prijatý prvý zákon o archívnictve, bolo odovzдание účelovej budovy priamo symbolickým darom československému archívnictvu. Do konca roka boli z Uhrovca presťahované všetky fondy, ktorých rozsah bol týmto obdobím približne 1,5 bkm a práca v novej budove, ktorú v tom čase chodili obdivovať archivári z celého Československa i zo zahraničia, sa mohla rozbehnúť.

Pôvodný projekt budovy archívu

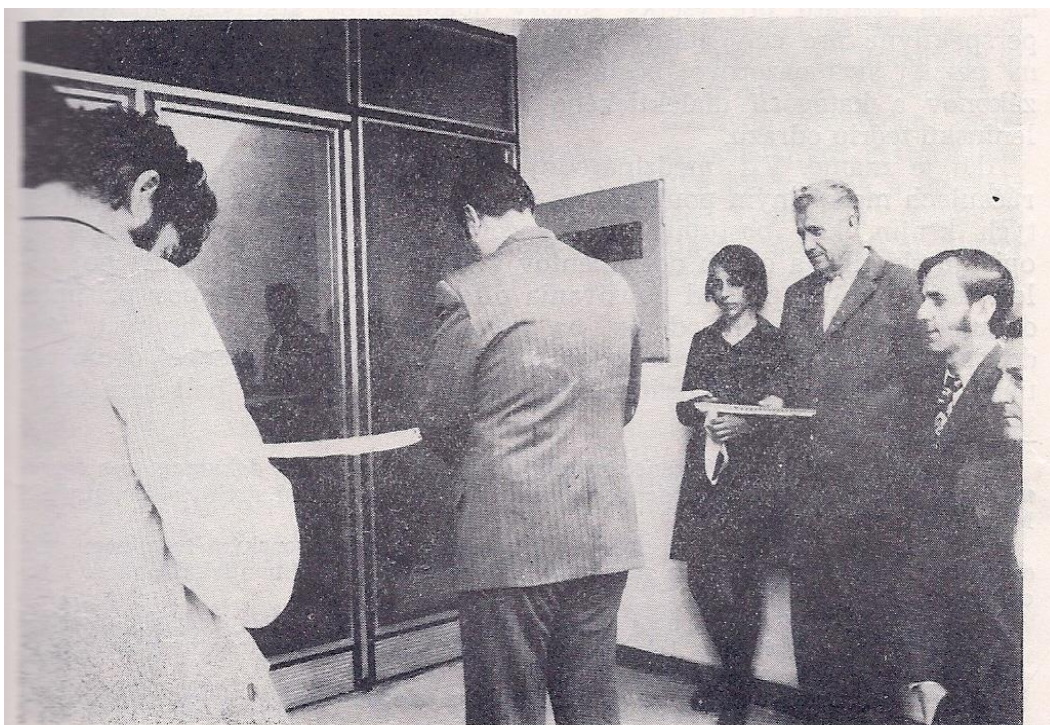
Výstavba budovy archívu v rokoch 1973 – 1975

Kolaudácia dokončenej budovy archívu v roku 1975 - výstavbu budovy mal na starosti vedúci odboru vnútorných vecí ONV v Topoľčanoch Jozef Bezák (druhý zľava) spolu s Alexandrom Bezákom (prvý zľava) zamestnancom odboru vnútorných vecí ONV v Topoľčanoch

Štátny okresný v Topoľčanoch - novopostavená prvá účelová budova archívu v bývalom Československu v roku 1975

Novostavba prvej účelovej archívnej budovy v Slovenskej socialistickej republike, do ktorej sa na jeseň 1975 nastahoval Štátny okresný archív v Topoľčanoch. — Záber zo slávnostného odovzdávania novostavby svojmu účelu.

Slávnostné odovzdávanie prvej účelovej budovy archívu v bývalom Československu sa uskutočnilo 15. októbra 1975 – Štátny okresný archív v Topoľčanoch (na fotografii Oľga

Kvasnicová spolu Alexandrom Bezákom, zamestnanec odboru vnútorných vecí Okresného národného výboru v Topoľčanoch

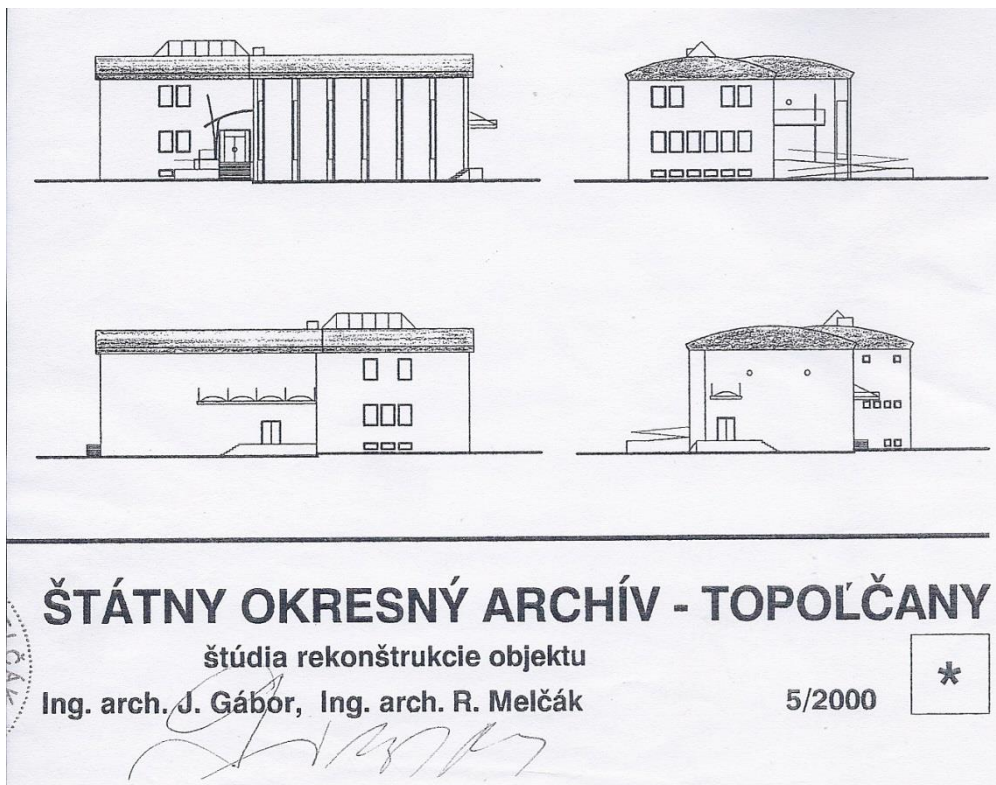

V priebehu rokov v areáli archívu boli vysadené stromy, tvarované dreviny a zeleň, kvetinová výsadba, ktoré spolu vytvorili príjemný a harmonický celok. O úpravu areálu sa v letnej sezóne starala Margita Krištofová (upratovačka), ktorá v archíve pracovala 20 rokov (v rokoch 1976 až 1996)

Pôvodné priestory depotu pred rekonštrukciou archívu

Takmer 20 rokov archív nemusel riešiť problémy s priestormi. Od polovice 90. rokov však bolo zrejmé, že budova potrebuje rekonštrukciu. Budova archívu projektovaná v čase, keď mal archív 3 zamestnancov, už nepostačovala pre sedemčlenný kolektív a kapacita depotu bola vyčerpaná prakticky od roku 1995. Pravidelné vstupy riaditeľky Oľgy Kvasnicovej na poradách u prednostu okresného úradu zásadne končili upozornovaním na vážnu situáciu, pretože archív už mohol preberať len drobnejšie prírastky a množstvo archívnych dokumentov zostávalo uložené u pôvodcov, až nakoniec prestal archív preberať prírastky vôbec. Pracovné podmienky v tomto období boli dosť problematické. V dvoch kanceláriách pracovalo 6 zamestnancov a ich životný priestor zmenšovali na každú voľnú stenu inštalované regály, police a všade natlačené archívne fondy. K tomu sa pridružili aj problémy technického charakteru – zatekajúca strecha, pokazená vodovodná prípojka, zastaraná kotolňa. Takmer každý deň priniesol nejakú haváriu. V najkritickejšej situácii pomohol odbor civilnej ochrany Okresného úradu v Topoľčanoch, ktorý dal archívu v roku 1998 k dispozícii časť priestorov vo svojom sklade v susednej budove. Situácia začala vyzeráť nádejnejšie po príchode Ing. Ľubomíra Bošanského za prednostu okresného úradu. Nakoľko ako bývalý starosta často využíval služby archívu, chápal jeho význam a navyše mal k nemu aj veľmi dobrý vzťah. Na myšlienke prestavby a prístavby archívu sa začalo intenzívne pracovať. Pôvodná predstava o rekonštrukcii spočívala v prístavbe novej budovy skladu vhodne prepojeného s pôvodnou časťou tak, aby archív získal priestory, s ktorými nepočítal ani pôvodný projekt, napr. manipulačné miestnosti, priestor pre prijatý a vyradený materiál, prednáškovú miestnosť.

Štúdia rekonštrukcie budovy archívu z roku 2000

Finančné možnosti nakoniec skorigovali tieto zámery takým spôsobom, že v dvoch etapách sa naplánovala „oprava strechy formou nadstavby“, pričom sa získali chýbajúce kancelárske priestory a v ďalšej etape rekonštrukcia skladu, ktorý bol upravený a prispôbený tak, aby sa v ňom dali inštalovať posuvné regály na dvoch poschodiach, čím sa mala kapacita depotu zvýšiť až o 70%, čiže na 4000 bm. V roku 2000 bola vypracovaná projektová dokumentácia a na jeseň v roku 2001 sa začali stavebné práce. Nasledujúce 4 roky boli skutočne namáhavé. Do roku 2004 pracoval kolektív v podstate uprostred staveniska, tlačiac sa raz v jednej, potom zasa v ďalšej miestnosti.

Kancelárske priestory počas rekonštrukcie archívu (12. 11. 2002). Do roku 2004 pracoval kolektív v podstate uprostred staveniska, tlačiac sa raz v jednej, potom zasa v ďalšej miestnosti.

Rekonštrukcia budovy archívu

V prvej etape bolo nadstavené jedno poschodie nad administratívnou časťou a celý archív bol prekrytý novou strechou. Najkritickejšia však bola druhá etapa, keď sa pristúpilo k rekonštrukcii skladu. Všetky archívne fondy boli na 14 mesiacov vyst'ahované do kaštieľa v Továrnikoch. Po celý rok archív však neprerušil svoje služby verejnosti, vybavovali sa

žiadatelia i bádatelia. Najkrutejšia bola rozhodne zima 2004/2005, pretože priestory kaštieľa neboli vykurované a nebol tam ani elektrický prúd. Útrapy skončili na jeseň roku 2005, keď bola rekonštruovaná budova slávnostne skolaudovaná a odovzdaná do užívania.

Postupne sa počas rekonštrukcie archívu menil aj priestor depotu, najmä usporiadanie archívnych fondov (máj 2002)

Všetky archívne fondy boli na 14 mesiacov (2004 – 2005) vyst'ahované do kaštieľa v Továrnikoch, ktorého priestory neboli vykurované a nebol tam ani elektrický prúd

Depoty po rekonštrukcii v roku 2005

Archívne fondy boli opäť presťahované z kaštieľa v Tovarníkoch do nových depotov v roku 2005

Nové posuvné regále v depote po rekonštrukcii archívu v roku 2005

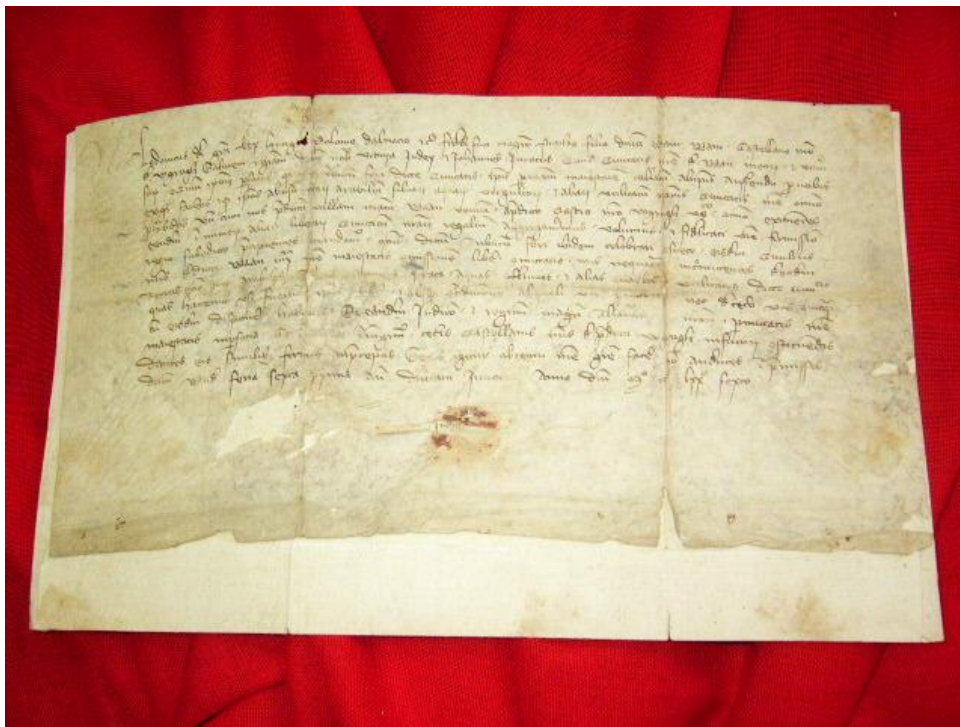
Zrekonštruovaná budova Archívu v Topoľčanoch v roku 2005

5. Bohatstvo archívu – najvýznamnejšie archívne fondy a zbierky

Počas svojej činnosti archív prevzal a v súčasnosti (k 20. septembru 2019) spravuje 3815 bm archívnych dokumentov uložených v 1124 archívnych fondoch a zbierkach pôvodcov, ktorí vyvíjali a vyvíjajú svoju činnosť v okresoch Bánovce nad Bebravou, Partizánske a Topoľčany. Najmä po roku 1990 archív prevzal množstvo nových fondov a zaznamenal značný prírastok k viacerým dôležitým archívnym fondom. Okrem uzatvorenia fondov národných výborov, ktoré sa podarilo zrealizovať v priebehu rokov 1992 až 1993 bol prevzatý aj rozsiahly fond Štátneho notárstva v Topoľčanoch (1924) 1951 – 1992 a rovnako rozsiahly prírastok Okresného súdu v Topoľčanoch (1822) 1872 – 1999. Najvýznamnejšie a bádateľský najvyužívanejšie sú fondy štátnej správy a samosprávy – okresné úrady, mestské úrady, notárske úrady, národné výbory a fondy okresných súdov a škôl.

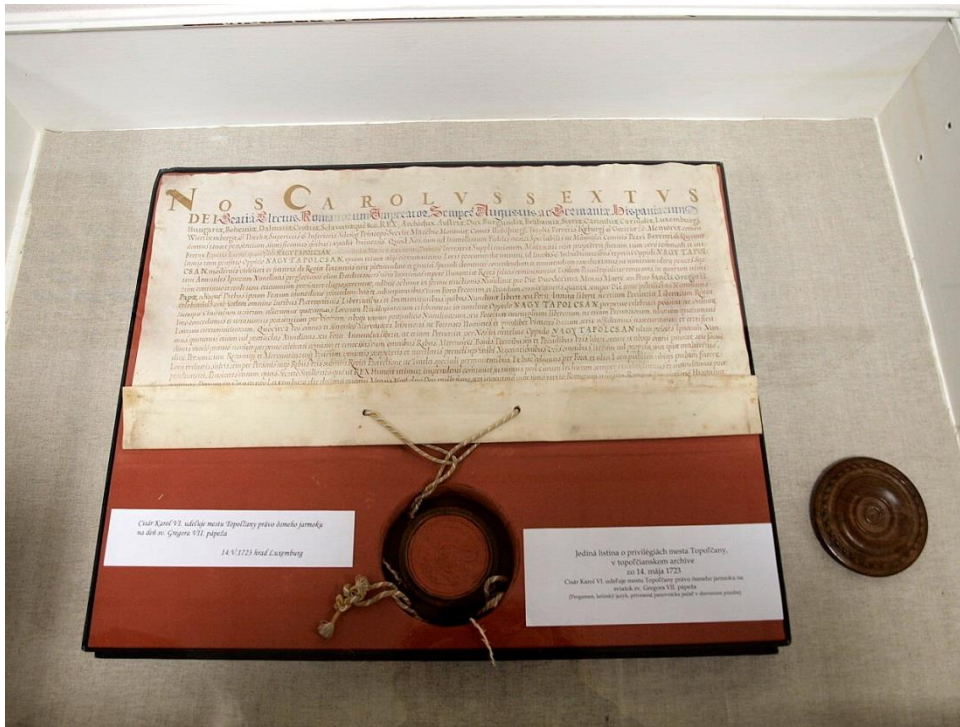
Najväčšie archívne dokumenty sa nachádzajú v archívnych fondoch a zbierkach: Mestečko Bánovce (1376 – 1871), Mestečko Skačany (1771 – 1851) a Mestečko Topoľčany (1685 – 1872), Zbierka rukopisov rozličnej proveniencie (1723 – 1996), Zbierka školských kroník (1729 – 2016), Zbierka máp a plánov (1848 – 1991), Zbierka obecných kroník (1900 – 2004), Zbierka fotografií, negatívov a audiovizuálií (1901 – 2012), Zbierka plagátov a letákov (1918) (1920 – 2016), Zbierka novín a výstrižkov (1929 – 2011) a Zbierka kroník a pamätných kníh (1930 – 2012).

Najstarším a najväčším archívnym dokumentom v archíve je list Ľudovíta Veľkého o povýšení Bánoviec na slobodné kráľovské mesto z roku 1376.

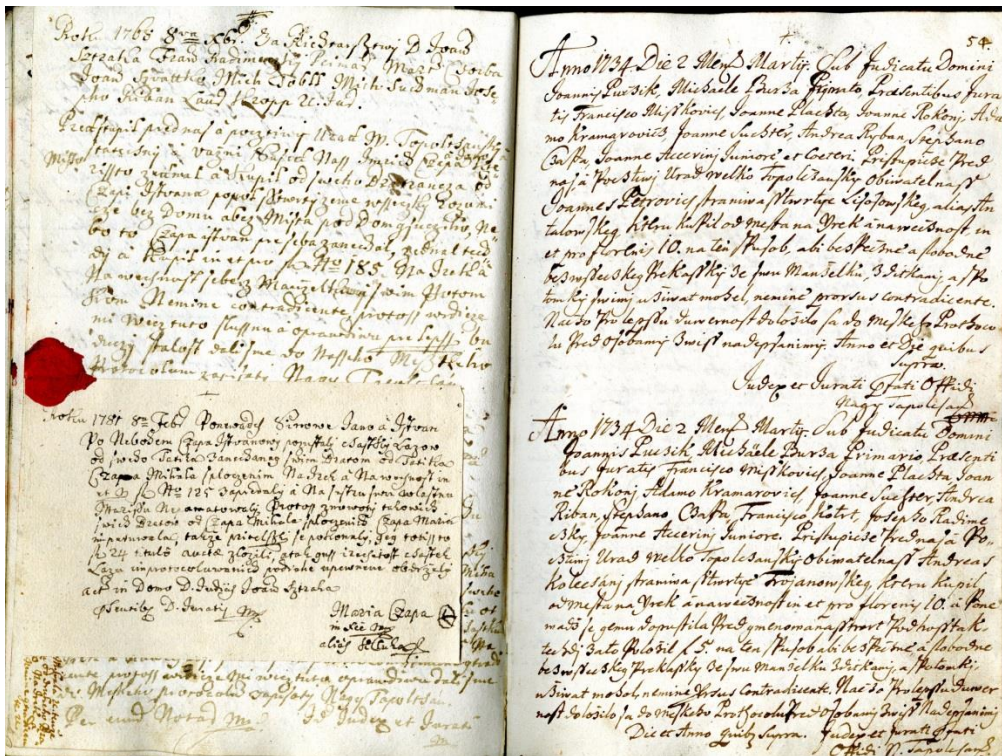

Listina Eudovíta I. pre Bánovce z roku 1376 (Mestečko Bánovce, originál, pergamen, latinčina, stopa po pritlačenej pečati)

Najvzácnejší archívny dokument týkajúci sa Topolčian je pergamenová listina cisára Karola VI. z roku 1723, ktorou udeľuje mestu Topolčany právo ôsmeho jarmoku na sv. Gregora VII. Pápeža. Ďalšími vzácnymi archívnymi dokumentmi, ktoré obohacujú históriu mesta Topolčany, je šesť úradných kníh Mestečka Topolčany 1685 – 1850, ktoré patria medzi najstaršie mestské knihy na Slovensku. Ich výnimočnosť podčiarkuje aj fakt, že donedávna sa predpokladalo, že všetky zhoreli pri požiaroch, ktoré postihli mesto. Znovuobjavené boli pri generálnej revízii archívnych fondov v Štátnom archíve v Nitre v roku 2015. Úradné knihy sú písané v starej predpisovnej slovenčine so zreteľnými nárečovými prvkami. Obsahujú nariadenia týkajúce sa nielen samotných Topolčian, ale aj okolitých obcí. Záznamy v knihách sa vzťahujú zväčša na kúpu a predaj nehnuteľností, ale aj k cechom a remeselníkom, ktorí v tom čase v Topolčanoch pôsobili.

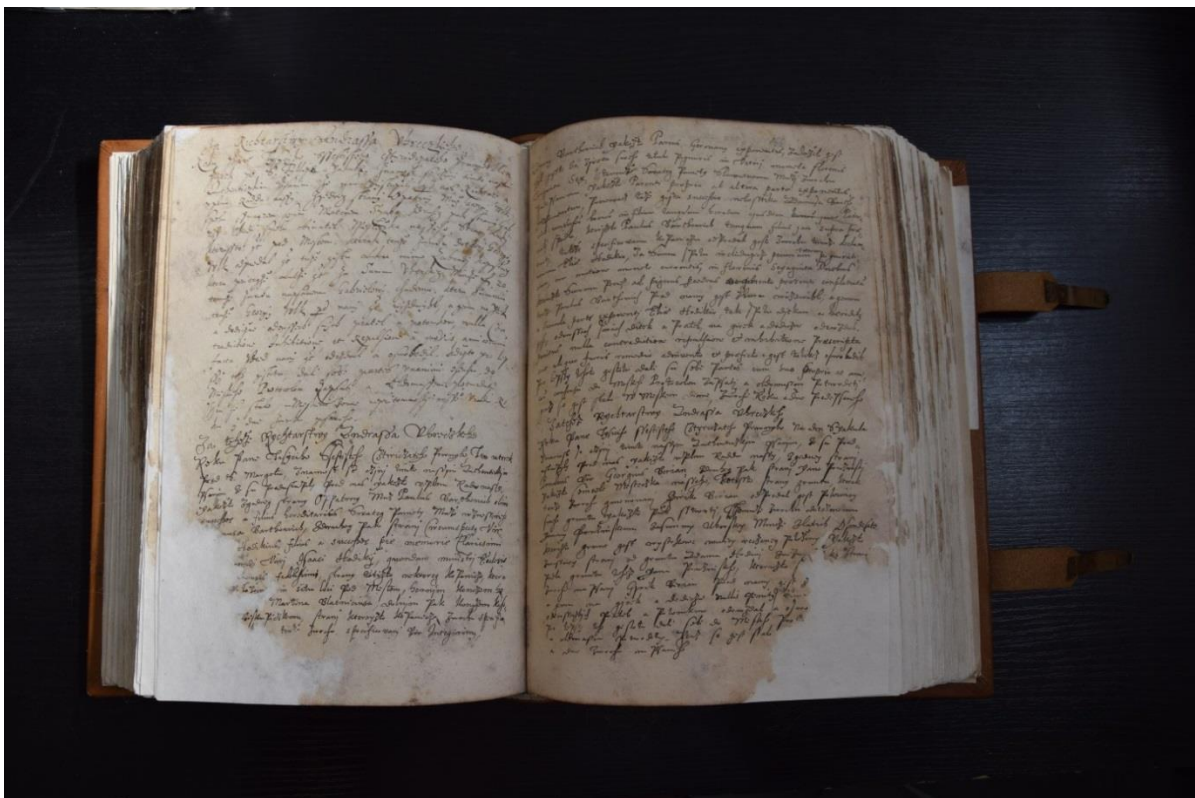
Listina Karola VI. pre Topoľčany z roku 1723 (Zbierka listín, originál, pergamen, latinčina, privesená panovnícka pečať v drevenom puzdre)

Mestský protokol mesta Topoľčany 1685 – 1759 (Mestečko Topoľčany 1685 – 1872)

V archívnom fonde Mestečko Bánovce (1376 – 1871) sa nachádzajú listiny do roku 1526 (4 ks), listiny po roku 1526 (23 ks), úradné knihy do roku 1900 (30 ks) a 166 spisov.

Fond je rozsahom nevelký, ale pre históriu mesta Bánovce nad Bebravou výnimočný. Mimoriadne cenná je najstaršia mestská kniha mesta Bánovce so 1167 zápismi na 371 listoch pochádza z rokov 1551 – 1719 písaná predpisovnou formou slovenčiny. Predstavuje významný prameň nielen pre históriu mesta Bánovce nad Bebravou v priebehu dvoch storočí, ale pre rozmanitosť a bohatosť obsahu záznamov sa dá využiť aj pre skúmanie histórie práva (najmä rodinného). Je významným genealogickým, demografickým a topografickým prameňom a dôležitým prameňom pre výskum vývoja nášho jazyka. Zaujímavý a dosiaľ dôsledne nepreskúmaný je aj spôsob datovania záznamov. Väčšina záznamov v knihe sa týka majetkovoprávných záležitostí mešťanov zaznamenaných pred richtárom a mestskou radou. Sú to kúpy a predaje domov a iných nehnuteľností, testamenty, darovania, manželské a predmanželské zmluvy. Od roku 1657 sa objavujú aj zápisy kronikárskeho charakteru. Z nich sa dozvedáme napríklad o morovej epidémii, následkom ktorej zomrelo v roku 1657 množstvo obyvateľov Bánoviec, o Tureckom plienení v Bánovciach v septembri roku 1663 a mnohých ďalších udalostiach v meste.

Mestská kniha Bánoviec so zápismi z rokov 1551 – 1719 (Mestečko Bánovce 1376 – 1871)

Ďalšími vzácnymi listinami nachádzajúcimi sa vo fonde Mestečko Bánovce sú:

1. Cisár Maximilián II. nariaďuje mestečku Bánovce vyslať popredných mužov kvôli preskúmaniu a prevereniu privilégií mesta, ktoré sa týkajú práva čapovať víno a pivo (1565, orig., pap., lat., pritlačená panovnícka pečať s clonou)
2. Cisár Maximilián II. uznáva a obnovuje výsady mestečka Bánovce a nariaďuje predstavenstvu dokazovať a zverejniť svoje práva nielen svedkami, ale i listinami, ktorých hodnovernosť potvrdia kapituly, konventy alebo osoby s autentickou pečaťou. (1565, orig., pap., lat., stopa po pritlačenej pečati)

Pozoruhodné sú aj erbové listiny napísané na pergamene v nemeckom jazyku. Armálesom z roku 1784 cisár Jozef II. povyšuje bankára Jána Jakuba Boessnera z Brodov do barónskeho stavu s právom používať vlastný erb. V roku 1896 oldenburský veľkvojvoda Nikolas Fridrich Peter z Oldenburgu, povýšil Frederiku Oldenburgovú, dcéru svojho brata Elimara a jeho manželky Natálie Oldenburgovej do grófskeho stavu a udelil jej erb.

Erbová listina pre grófkú Frederiku Oldenburgovú z Brodzian z roku 1896
(Zbierka listín, originál, pergamén, nemecký jazyk, privesená pečať v kovovom puzdre)

Cisár Jozef II. povyšuje bankára Jána Jakuba Boessnera z Brodov do barónskeho stavu, erbová listina z roku 1784 (Zbierka listín, originál, pergamen, nemecký jazyk, privesená pečať v kovovom puzdre)

Zoznamy archívnych fondov a zbierok spolu s informáciami o ich časovom rozsahu, množstve a sprístupnenosti možno hľadať na portáli:

https://portal.minv.sk/wps/portal/domov/isea/EA07_PrezeranieObsahuArchivu/

6. Archívna knižnica

Je neverejnou knižnicou, ktorej knižničný fond sa sformoval v priebehu niekoľkých rokov postupným nákupom kníh. Vzhľadom k tomu, že archívu neboli dlhodobo pridelené finančné prostriedky na nákup kníh, tak za posledné roky bola knižnica obohatená o nové prírastky získané výlučne darom od iných spolupracujúcich vedeckých a kultúrnych inštitúcií, zahraničných partnerov, ale aj jednotlivcov. Situácia sa zmenila v roku 2018, pretože na nákup kníh boli systémovo pridelené finančné prostriedky. V súčasnosti je v knižničnom fonde zaevidovaných 3650 knižničných jednotiek.

Knižnica sa nachádza na prízemí v priestoroch bádateľne

Knižnicu archívu využívajú pri svojej práci nielen zamestnanci archívu, ale aj bádatelia. Hlavná časť knižnice sa nachádza v bádateľni archívu a príručná časť v suteréne. V hlavnej časti, ktorá je prístupná bádateľom pri ich štúdiu, sú uložené encyklopédie, náučné a jazykové slovníky, slovenské a zahraničné pramenné edície, literatúra z oblasti histórie, z odboru archívniectva, pomocných vied historických, práva, filozofie, ale tiež z regionálnych, kultúrnych a cirkevných dejín. V príručnej časti knižnice, kde nie je umožnený priamy vstup bádateľom, sa nachádzajú prevažne zbierky zákonov od roku 1918 do 1991 a bibliografie. V tejto časti knižnice môžeme ešte nájsť aj bohatú zbierku novín a výstrižkov (1929 – 2011), zbierku plagátov a letákov (1918) (1920 – 2016), zbierku fotografií, negatívov a audiovizuálií (1901 – 2012), ale aj zbierku máp a plánov (1848 – 1991).

Nové prírastky knižničného fondu sú katalogizované v aplikácii BACH knižnica. Následne sú knižničné jednotky vyhľadávané pomocou klasického, menného a systematického katalógu a výpožičky sa realizujú len formou prezenčného štúdia.

7. Kultúrno-osvetová a propagačná činnosť archívu

Medzi dôležitý sektor odbornej činnosti archívu v oblasti sprístupňovania archívnych dokumentov, pri prezentácii archívneho dedičstva ako kultúrneho dedičstva Slovenskej

republiky a tiež v oblasti prezentácie výsledkov bádania zamestnancov archívu, patrí kultúrno-osvetová a propagačná činnosť archívu. V rámci tejto činnosti každý rok archív organizuje viacero zaujímavých podujatí. Najvýznamnejšou a najmasovejšou kultúrno-osvetovou akciou je od roku 2008 deň otvorených dverí (DOD), ktorá sa organizuje pri príležitosti Medzinárodného dňa archívov. Program DOD je každý rok zameraný na aktuálnu tému: 100. výročie vzniku 1. svetovej vojny, 80. výročie založenia Gymnázia v Topoľčanoch, 500. výročie reformácie ECAV na Slovensku, vznik Československej republiky (1918), 50. výročie obrodného procesu a okupácie Topoľčan vojskami Varšavskej zmluvy, 40. výročie spolupráce archívov v Topoľčanoch a v Zlíne a iné.

Deň otvorených dverí 8. júna 2012

Deň otvorených dverí (23. jún 2016), počas ktorého nás prišli navštívi kolegynky zo Štátneho archívu v Trenčíne, pracovisko Archív Bojnice

Archív organizuje aj výstavy (samostatne alebo v spolupráci), prednášky, exkurzie a rôzne programy pred deti, v rámci ktorých archív navštívi viac ako 300 návštevníkov ročne. V kultúrnej a osvetovej oblasti archív aktívne spolupracuje s rôznymi kultúrnymi inštitúciami v regióne Nitrianskeho a Trenčianskeho kraja: Klubom absolventov Baťovej školy práce v Partizánskom, Tribečským múzeom v Topoľčanoch, Tribečským osvetovým strediskom v Topoľčanoch, Mestským kultúrnym strediskom v Topoľčanoch, Tribečskou knižnicou v Topoľčanoch, Slovanským múzeom A. S. Puškina v Brodzanoch, Krúžkom historikov Slovenskej historickej spoločnosti v Topoľčanoch, so všetkými typmi škôl, s mestskými a obecnými úradmi v okresoch Bánovce nad Bebravou, Partizánske a Topoľčany a regionálnymi médiami MY, Topoľčianske noviny a Tempo Partizánske. Individuálny výskum zamestnancov archívu sa sústreďuje najmä na výskum regionálnych dejín, dejín archívu, dejín školstva a pomocných vied historických. Autorsky sa zamestnanci archívu podieľajú na vydaní viacerých obecných monografií, štúdií, rôznych článkov a príspevkov do tlače, posudkov a recenzií.

Výstava obecných symbolov v Galérii v Topoľčanoch, r. 1998

Udeľovanie armálesov starostom obcí v okrese Bánovce nad Bebravou, r. 1999

Výstava k 20. výročiu prvých slobodných volieb sa uskutočnila 4. novembra 2010

Seminár a krst knihy Jána Lukačku – Matúš Čák Trenčiansky, 07. 04. 2017 (zľava Oľga Kvasnicová, Ján Lukačka, Soňa Šumová, Katarína Beňová)

Archív v Topoľčanoch a Archív v Zlíne – viac ako družba

V rámci budovania družobných vzťahov so zahraničným partnermi je Archív v Topoľčanoch výnimočný. Počiatky siahajú až do roku 1978, keď sa začala písať kapitola družobných vzťahov s kolegami z Okresného archívu v Zlíne (vtedy Gottwaldov). Naše spoločné stretnutia sú venované predovšetkým výskumu baťovskej tradície v regióne, získavaniu nových poznatkov v skúmanej problematike, výmene skúseností, prezentácii a propagácii archívneho dedičstva a tiež prehľbovaniu medzinárodnej cezhraničnej spolupráce. Okrem iného, vždy v priebehu každého stretnutia zorganizujeme vzájomne, či už v okolí Topoľčan alebo v okolí Zlína, niekoľko výletov, aby sme spoznávali históriu a krásu našich regiónov. Vzťahy medzi oboma kolektívami už na začiatku prekročili povinný rámec a stali sa skutočne úprimne priateľskými. O ich kvalite svedčí najviac skutočnosť, že neskončili ani po zmene politických pomerov, ba dokonca ani po rozdelení spoločného štátu a trvajú až dodnes. Potvrdil to 5. november 2018 v Archíve v Zlíne, kde sa uskutočnilo jubilejné už 40. stretnutie s našimi kolegami, ale predovšetkým priateľmi zo Zlína. V priebehu

štyridsiatich rokov sme sa vzájomne stretli vždy raz ročne a vo výnimočných prípadoch (keď boli finančné prostriedky), tak aj dvakrát.

Začiatok družobných vzťahov s kolegami z Okresného archívu v Zlíne (vtedy Gottwaldov) dňa 23. mája 1978 (zľava Štefan Obert – vedúci Štátneho okresného archívu v Topoľčanoch a Zdeněk Poklůda - riaditeľ Okresného archívu v Zlíne (vtedy Gottwaldov))

Začiatok družobných vzťahov s kolegami z Okresného archívu v Zlíne (vtedy Gottwaldov) dňa 23. mája 1978

**Stretnutie topoľčianskych a zlínskych archivárov v Zlíne –
Klečůvke, 26. 10. 2010**

Ďalšie z mnohých našich družobných stretnutívýlet v obci Veľký Klíž (Starý Klíž) 2015

Vizovice, 8. jún 2017

Jubilejné 40. stretnutie s našimi priateľmi - kolegami zo Zlína dňa 5. novembra 2018

Kolektív Archívu v Topoľčanoch venoval pri jubilejnom 40. výročí nášho priateľstva s Archívom v Zlíne - ručne vyrobenú fujaru (autor: Ing. Ivan Bujna, Topoľčany, vyrobená v rokoch 2017 – 2018, drevo baza), na fotografii vedúca Archívu v Topoľčanoch PhDr. Soňa Šumová a riaditeľ Štátneho okresného archívu v Zlíne Mgr. David Valúšek

8. Užitočné informácie

Zamestnanci archívu poskytujú služby širokej verejnosti, právnickým a fyzickým osobám, spojené s prístupom k archívnym dokumentom na vedecké, kultúrne a správne účely.

Bádateľňa, ktorá sa nachádza na prízemí budovy archívu

Možnosti bádania:

Bádateľovi sa umožňuje štúdium archívnych dokumentov v **bádateľni archívu** alebo prostredníctvom elektronických služieb Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. V priestoroch bádateľne môžu študovať domáci i zahraniční bádatelia na základe platného **bádateľského poriadku**, ktorý upravuje presné pravidlá prístupu k archívny dokumentom.

Pravidlá vstupu do bádateľne a prístupu k informáciám o archívnych dokumentoch : bádateľ sa pri každej návšteve bádateľne zapíše do knihy návštev bádateľne. Pred začatím štúdia bádateľ vyplní bádateľský list a žiadosť o prístup k archívny dokumentom formou štúdia v archíve. Vyplnenie bádateľského listu vyžaduje aj doklad totožnosti, buď občiansky preukaz alebo cestovný pas. Používanie mobilného telefónu je v priestoroch bádateľne zakázané. Vstup so zapnutým mobilným telefónom sa bádateľovi umožní, len ak mu bol udelený súhlas použiť vlastné reprografické zariadenie.

Bádateľ môže získať základné údaje o archívnych dokumentoch z evidencie archívu, ktorú tvoria evidenčné listy k súborom archívnych dokumentov, z archívnych pomôcok – syntetických alebo analytických (sprievodca, súpisy, inventár, katalóg, register), ktoré obsahujú informácie o archívnych fondoch a z ďalších tematických databáz archívu. Podľa pravidiel prístupu k archívny dokumentom bádateľ môže svoju žiadosť o prístup k

archívnym dokumentom formou štúdia zaslať archívu vopred poštou, elektronickou poštou alebo prostredníctvom Elektronického archívu Slovenska. Ak bádateľ požiada o prístup k archívnym dokumentom formou štúdiom poštou alebo osobne, budú mu archívne dokumenty predložené na počkanie, pokiaľ ide o novší materiál a v ostatných prípadoch je lehota prevažne dva dni po doručení žiadosti o prístup k archívnym dokumentom formou štúdia. Termín predloženia archívnych dokumentov na štúdium na základe žiadosti podanej prostredníctvom elektronických služieb ministerstva je záväzný až po jeho potvrdení archívom. Archív bádateľovi denne priebežne poskytne na štúdium archívne dokumenty podľa prevádzkových podmienok príslušného archívu, štandardne päť úložných jednotiek archívnych dokumentov (škatúľ, kníh, fasciklov, kotúčov mikrofilmu) alebo desať jednotlivín (listiny, mapy, plány, audiovizuálne archívne dokumenty) alebo päť inventárnych jednotiek v rozsahu maximálne päť škatúľ.

Ukážka archívnych pomôcok Štátneho archívu v Nitre, pracovisko Archív Topolčany, ktoré sú uložené v bádateľni

Archív predkladá na štúdium originál archívneho dokumentu iba výnimočne. Kópiu archívneho dokumentu predkladá vždy, ak ide o archívny dokument, ktorý vznikol pre rokom 1526, obsahuje informácie, ku ktorým je obmedzený prístup a ak by pri štúdiu mohlo dôjsť k jeho poškodeniu. Archív môže obmedziť prístup k archívnym dokumentom, ak archívne dokumenty nie sú sprístupnené, ak sa jedná o dokumenty, ktoré vznikli pred 1526 a nie sú k nim vyhotovené študijné kópie, ak archívne dokumenty sú poškodené, alebo sú to dokumenty s osobnými údajmi.

Bádateľ zároveň zodpovedá za ochranu archívnych dokumentov poskytnutých na štúdium. Bádateľ nesmie meniť obsah a fyzický vzhlad archívnych dokumentov ich označovaním, podčiarkovaním, prečiarkovaním, vymazávaním alebo vpisovaním do nich. Nesmie meniť ani usporiadanie archívnych dokumentov.

Našu bádateľňu navštívi v priemere 120 bádateľov ročne, pričom bádateľských návštev je okolo 300 ročne. Väčšina bádateľov sa tradične venuje témam v rámci regionálnych dejín, dejín školstva a hospodárstva a tiež genealógii, ktorým predkladáme v priemere 700 ks archívnych dokumentov, 120 fasciklov a 400 škatúl ročne.

Služby:

Bádateľ môže v bádateľni **používať vlastné reprografické zariadenia** (fotografický prístroj, filmový prístroj, xerox, skener a pod.), osobný počítač alebo iné zariadenie uľahčujúce štúdium archívnych dokumentov iba na základe udeleného súhlasu riaditeľa (vedúceho) archívu, o ktorý musí vopred požiadať.

Ako na to:

Prístup k archívnym dokumentom je umožnený všetkým záujemcom v zmysle zákona č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky MV SR č. 628/2002 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona.

Každý má právo na prístup k archívnym dokumentom uloženým v archíve, v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona. Archív umožňuje prístup k archívnym dokumentom vyhotovovaním odpisov, výpisov, potvrdení, kópií alebo štúdiom v bádateľni archívu a verejným vystavovaním. Štúdium archívnych dokumentov je bezplatné (spoplatňuje sa žiadosť o nahliadnutie do matrik podľa zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkov sumou 2 eura za každý zväzok matrik) a ostatné služby poskytované archívom sú spoplatnené. Prístup k archívnym dokumentom sa uskutočňuje na základe písomnej žiadosti, okrem prístupu k archívnym dokumentom ich verejným vystavovaním. Žiadateľ v písomnej žiadosti uvedie zákonom požadované údaje (meno a priezvisko, rodné číslo, adresu trvalého a lebo prechodného pobytu, druh a číslo preukazu totožnosti, údaje o požadovanom archívnom dokumente, ktoré sú známe, účel využitia, meno, priezvisko a adresu fyzickej osoby alebo názov, sídlo a identifikačné číslo právnickej osoby, na potreby ktorej žiada o prístup k archívnym dokumentom a vyhlásenie o tom, či je pôvodcom archívnych dokumentov, jeho právnym nástupcom alebo vlastníkom).

Archív vyhotovuje odpis, výpis, potvrdenie z archívneho dokumentu a kópiu archívneho dokumentu za úhradu nákladov. Na vyhotovenom odpise, výpise, potvrdení a kópii osvedčuje ich zhodu s archívnym dokumentom, ktoré nahrádzajú originál archívneho dokumentu. Archívom vyhotovené a spoplatnené kópie archívnych dokumentov nie je možné použiť na komerčné účely. Cenník reprografických prác je bádateľom a žiadateľom k dispozícii v bádateľni archívu. Ďalšie osobitné predpisy ustanovujú, ktoré úkony poskytované archívom pri využívaní archívnych dokumentov podliehajú poplatkom. Bádateľ môže do týchto predpisov nazrieť v bádateľni archívu (zákon NR SR č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov; Opatrenie ministra vnútra Slovenskej republiky č. SVS-204-208/00111 zo 17. 01. 2009 o správnych informáciách a službách štátnych archívov zriadených Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky).

Každoročne náš archív zaznamenáva zvyšovanie počtu žiadostí o správne informácie, ktorých je v priemere 900 ročne, pričom celkový počet žiadostí je v priemere 1200 ročne. Vydaných je približne 1000 výpisov, odpisov, potvrdení a kópií archívnych dokumentov ročne. Prevažujú najmä žiadosti o vyhládanie dokumentov k majetkovo-právnym záležitostiam občanov, dokumentov týkajúcich sa školskej a sociálnej agendy (zápočty rokov, kópie maturitných vysvedčení, zápočty rokov, potvrdenie o návšteve školy a pod.), stavebnej agendy (kolaudačné a stavebné rozhodnutia) a matričnej agendy (výpisy z matrik, podklady pre rodné listy).

Základné informácie o Štátnom archíve v Nitre, pracovisko Archív Topoľčany

Adresa:

Ministerstvo vnútra SR
Štátny archív v Nitre, pracovisko Archív Topoľčany
Pod kalváriou 2140/143
955 01 Topoľčany

Kontaktné údaje:

tel.: +421 (0)38 536 51 51 - 7
mobil: +421 (0)915 731 265
email: archiv.nr.to@minv.sk

Služby pre verejnosť:

Pondelok	08.00 – 15. 30
Utorok	08.00 – 15. 30
Streda	08.00 – 15. 30
Štvrtok	08.00 – 15. 30
Piatok	Neúradný deň

Bádatelňa:

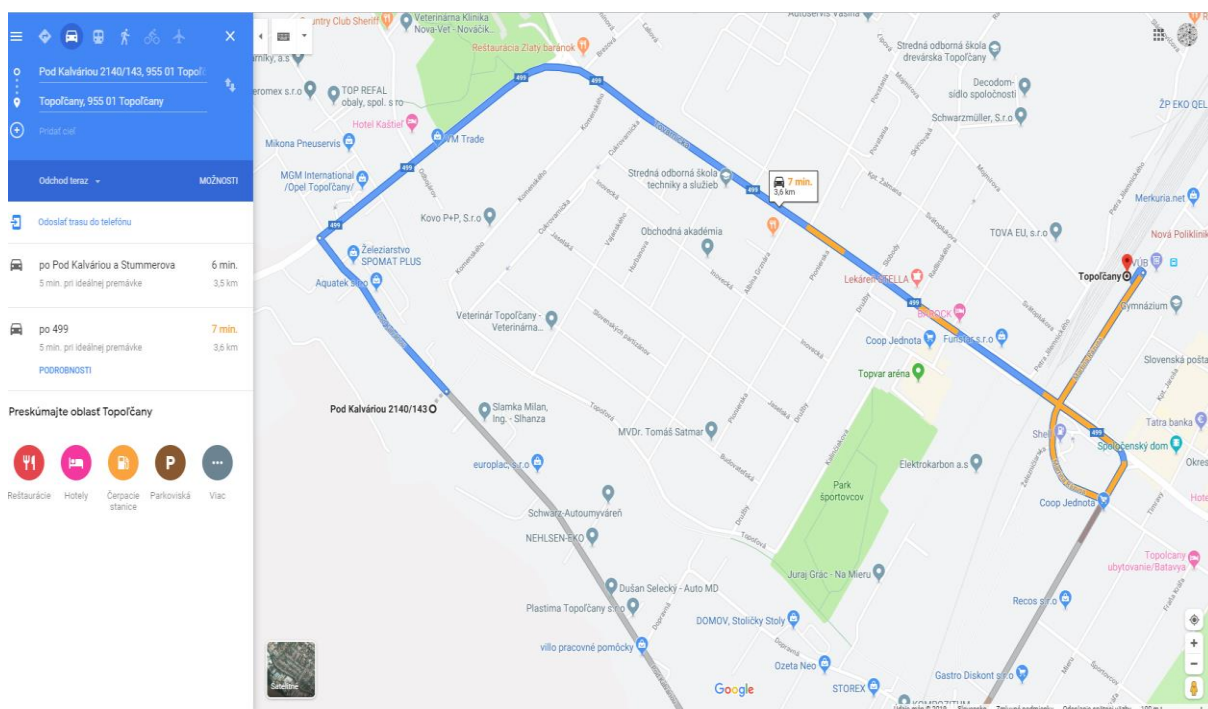
Pondelok	08.00 – 15. 30
Utorok	08.00 – 15. 30
Streda	08.00 – 15. 30
Štvrtok	08.00 – 15. 30
Piatok	08.00 – 12. 00

GPS súradnice Archívu v Topoľčanoch:

Zemepisná šírka: 48,5414

Zemepisná dĺžka: 18,1594

Prístup do Archívu v Topoľčanoch z autobusvej a železničnej stanice autom:

Prístup do Archívu v Topoľčanoch MHD (miestnou hromadnou dopravou): z autobusovej stanice SAD nástup na zastávke č. 15 na autobus MHD č. 1, bez prestupov, dĺžka trasy 3,5 km; čas: cca 15 minút

Zostavila: PhDr. Soňa Šumová